Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 3 (16526) | 1984 оной январиин 4, среда | Сэн 3 мүнгэн.

...ЭЛЭЙ ЭХИНҺЭЭ — ...НДЭР БҮТЭЭСЭ

...н календарь дээрэ шэнэ, 1984 оной түрүүшын ...ууд ирагдаба. Совет араднай партиин Центральна ...эй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-...стрнүүдэй Соведэй Шэнэ жэлэй амаршалгые урма ба-...р угтан абаа. Тиигэншьегүй яахаб! Үнгэрэгшэ жэлдэ ...най ажабайдал амжалта, илалтануудаар баян байгаа, ...XXVI съездын, тэрэнэй һүүлдэ үнгэрһэн Пленумүүдэй ...эринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ сэдьхэл баясуулма ...туйлагдаа. Эдэ хубилалтанууд Эхэ оронииемнай ...сэн түгэс, ажабайдалыемнай бүришье баян дэлгэр ...Энээнине совет эрхэтэн бүхэн оршон тойрондоо ...оор ажаглана, өөрынгөө ажабайдалда мэдэрнэ.

...ай болон политическэ иимэ дэбжэлтын оршондо ...Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум, СССР-эй ...зарлалай Верховно Соведэй юһэдэхи сесси болож ...КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй ...о Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. ...вой үгын текстые бухы партимнай, совет арад-...эгы анхаралтайгаар шудалжа, энэ гүрэн түрын удха ...й политическэ документ дотор үгтэһэн заабари...үүдые, тобшололнуудые бүри хүсэдөөр дэмжэжэ, ...дэлмэридөө хүтэлбэри болгон абанхай. Партиин ...декабриин (1983 он) Пленумэй һайшаан дэмжэһэн, ...о Соведэй сессиин баталан абаһан СССР-эй Эконо-...болон социальна хүгжэлтын 1984 оной гүрэнэй ...хуулиин хүсэтэй болоно, хүн бүхэниие, ажалша ...в бүхэниие шэнэ абьяасата хэрэгүүдтэ зоригжуул-...

...най СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлдэ-...а. Манай обществын ажабайдалда болохоёо байһан ...скэ энэ тон шухала үйлэ хэрэгые ажалшаднай со-...ократиин, парти болон арадай эбдэршэгүй холбоо-...шэ болгон угтадаг заншалтай. Эдэ үдэрнүүдтэ ...мнай эрхим хүбүүд, басагадаа гүрэн түрынгөө за-...эдын зургаанай депутадта кандидадуудаар дэбжүүл-...а.

...оорондын түгшүүрилтэ байдалай аюултай болоһон ...манай ороной бухы хүн зон — ямаршье наһанай, ...ажалтай, ямаршье үндэһэ яһанай байг — бултадаа ...лээр бэе бэеэ амаршалхадаа, элүүр энхые, аза жар-...хэтэйгөө хамта, дайн лэ бү болоһой, орой дээрэхи ...най номин сэнхир зандаа, алтан шаргал нарамнай ...та туяагаа сасарһаар лэ байһай гэжэ сэдьхэнэ. Теэд ...миин лэ хүсэл, зальбарал бэшэ. Юуб гэхэдэ, совет ...найрамдалай түлөө эгэршэгүй тэмсэлшэдэй манлайда ...Энээн тухай ороной Верховно Соведэй баталһан ...рондын байдал ба совет гүрэнэй гадаадын поли-...й» тогтоол дотор эли тодоор мэдүүлэгдээ.

...совет арадтайгаа хамта республикымнай ажалшад ...Центральна Комитедэй Пленумэй, СССР-эй Верхов-...дэй сессиин тогтоолнуудые, нүхэр Ю. В. Андроповой ...рин гүйсэдөөр дэмжэжэ, үндэр бүтээсэтэйгээр, ...даргыгаар ажаллаха гээшэ ажалша коллектив бүхэ-...бүхэнэй уялга, патриотическа нэрэ хүндын хэрэг ...олоно. Эдэ ехэ хараа түсэбүүдые бэелүүлгэдэ Бу-...оной хүдэлмэришэд, таряашад болон бухы ажалшадай ...оруулхань дамжаггүй. Энэ этигэл найдал өөрын ...й. Юундэб гэхэдэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй тү-...гурбан жэлдэ хэды хүшэр хүндэ байдалай то-...шье һаань, олонхи ажалша коллективүүд түсэбүү-...гэжэ байгаа. Жэшээнь, үнгэрэгшэ 1983 ондо рес-...промышленна предприятинууд гүрэндэ продук-...даха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэ-...а. Гурбан жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 7 мил-...эригтэ продукци худалдагдаа. Улаан-Үдын авиаци-...дна бүтээдэг, «Теплоприбор», шэлэй, Тимлюйн це-...заводууд, Зэдын вольфрам-молибденэй, УлаанҮдын ...мбын комбинадууд болон бусад олон томо томо ...вүүд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаа. Хүдөө ...таряашаднай һүүлэй арбан гурбан жэлдэ абтаагүй ...а ургуулжа хуряагаа, бухыдөө 591 мянган тонно ...о таряан суглуулагдаа. Гүрэндэ таряа, хартаабха, ...үү, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха түсэбүүд дүүргэг-...рилгашадай дунда баатарлиг ажалаараа бамайхид-...шалгаржа, бүгэдын магтаалда хүр эһоор. Эдэ бү-...лтанууд хамтын ажалай хүсэнэй гэршэ, эрхим тү-...й аша габьяа гээшэл. Үе сагнай шэнэ шэнэ баа-...е олоной дундаһаа онсолон нэрлэнэ. Улаан-Үдын ...хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, алба хаагшад СССР-...вно Соведэй депутадта кандидадаар слесарьнүүдэй ...Ю. П. Родьевые дэбжүүлбэ. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгые ...айнаар үнгэргэһэн 34 мэдээжэ малшаднай һаяхан ...медальнуудаар шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Улаан-...йоной «Заветы Ильича» совхозой һаалишан М. Д. ..., Захааминай районой Харацайн совхозой ахалаг-...шон П. Ж. Намсараев, Баунтын районой Ципиканай ...һаалишан Н. П. Растригина, Хурамхаанай районой ...нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ц. Б. Эрдынеев, Бар-...районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хони-...спубликын Верховно Соведэй депутат З. Ц. Сунду-...н бусад нүхэд энгэр дээрээ Эхэ оронойнгоо үн-...а шагнал яларуулхань. Тиихэдэ олон тоото түрүү-...XII областной партийна конференциин делегадуу-...гагданхай. Энэ ехэ хуралдаанда мүн лэ ажалай бэ-...бэлдэжэ байнхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалшадай ...айдал һайжараа, салин хүлһэн дээшэлээ, хүн зоной ...эрэглэмжэ хангалгын асуудалнууд урагшатай һай-...дхэгдэжэ байна.

...н амжалтануудһай арсашагүй. Харин мүнөө түрүү-...рнүүдһээ шэнэ зорилгонуудаа, харюусалгатай хэрэ-...эршэтэ габшагай ажалаа эрид зоримгойгоор эхи-...Шиидхэхэ асуудалнууд олон даа. Дутагдалнууд ...бии байһаар. Үнгэрэгшэ жэлдэ республикымнай ...енна 12 предприяти гүрэндэ продукци худалда... ...дүүргээгүй, зарим коллективүүдтэ ажалай бүтээсэ ...лхэ, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин өөрынь сэн доо-...зорилгонууд бүрин дүүрэнээр бэелүүлэгдээгүй. ...гадар хубсаһанай фабрикын, «Бурятавторемонт», ...оммаш», «Забайкаллес» нэгэдэлнүүдэй, Галуута-...шахтын болон бусад коллективүүд гээгдэлдэ орон-...үдөө ажахыдашье, барилга дээрэшье шиидхэгдэхэ ...үүд, дутагдалнууд үсөөн бэшэ. Гурбан жэлэй тоо-...гүрэндэ ороохо таряа, мяха, овощ худалдаха түсэб ...дүүргэгдээгүй. Гэр байра, социально-соёлой ба-...д саг болзортоо ашаглалгада үгтэнэгүй.

...тагдалнуудые усадхажа, түсэбөө заабол дүүргэхын ...үлүүлэн дүүргэхын түлөө бухы арга болом-...е, нөөсэнүүдые оложо хэрэглэхэ, журам шангад-...алаа бригадна гуримаар эмхидхэхэ, түхеэрэлгэ, хэ-...дээ бүрин дүүрэнээр ашаглаха, эрдэм, техникын ...э түгэсоор, гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ ёһотойбди ...тимнай эли тодоор заана. Имагтал эдэ эрилтэнүү-...үүлһэн ушарта ажалай бүтээсэ түсэбһөө гадуур дээ-...дэхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн горитойгоор ...о байна бшуу. Бүгэдын амжалта хангахын түлөө ...тинууд хоорондын хэлсээтэ уялгануудые жэншэдгүй ...тон шухала. Эдэ бүгэдэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэг-...ртиин холын хараата түсэбүүдэй дүүргэгдэхэ, арад ...кабайдалай улам һайжарха байһаниинь элитэ.

...Центральна Комитедэй декабриин Пленумэй, ...Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдые, нү-...В. Андроповой заабаринуудые коллектив, ажалай ...үхэндэ бэелүүлгые партийна эхин организацинууд ...шударгыгаар ударидаха уялгатай. Гүрэн түрын ...артай эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ нютагай Со-...профсоюзай, комсомолой организацинууд асари ехэ ...хэхэ байха.

...ажалай эхиндэ бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн ...писэтэйгээр дэлгэрэг лэ!

...ИИН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ — АРАД ЗОНДОО

...3-да республикын ...КПСС-эй обкомой ...стнарай бүлэг эль-... Бүлэгэй гэшүүд ...ЦК-гай декабриин ...Пленумэй, СССР-...но Соведэй сессиин ...үдаар ажалша кол-...э лекци, хөөрэл-...үнгэргэхэ, мүн ...талшадай семинар-...баадаха юм. ... урда тээ КПСС-эй обкомдо зүблөөн болоно, КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудые тайлбарилан ойлгуулха асуудалнууд, тиихэдэ промышленностиин болон хүдөө ажахын хүдэлмэриин 1983 оной зарим тэды дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Зүблөөнэй үедэ КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев үгэ хэлэбэ.

1984 МАРТЫН 4

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта

АРАДАЙ ЗАСАГАЙ ТУГ ДОРО

Совет хүнүүд урматай согтойгоор, ерээдүй тээшэ этигэл найдабаритайгаар шэнэ, 1984 оние угтаба. КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум, СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ сесси СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые тодорхойлбо. Шэнэ жэлдэ СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудай үнгэргэгдэхэ байһаниинь һайшаалтай. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ талаар суглаанууд орон дотор хаа хаанагүй ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэрнэ. Коммунис партиин дотоодын болон гадаадын политикые нэгэн дуугаар һайшааһан, партиин ба арадай эбдэршэгүй нэгэдэл тухай үгэнүүд шэнэ хүсэтэйгөөр зэдэлнэ.

Эхэ оронойнгоо эрхим хүбүүд, басагадай нэрэнүүдые һунгагшад нэрлэнэ. Партиин ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар түрүүшын ээлжээндэ дэбжүүлэгдэнэ.

Москвагай Серго Орджоникидзиин нэрэмжэтэ «Станкостроительный завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективэй суглаан баярай оршон байдалда үнгэрбэ.

Ажалай бүтээсые түсэбһөө гадуур 1 процентээр ехэ болгохо ба продукциин өөрынь үнэ сэн 0,5 процентээр нэмэжэ хороохо гээшые коллективүүд партиин даабари гэжэ сэгнэхэ ёһотой гээд КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленум дээрэ Юрий Владимирович Андроповой хэлэһые ехэ харюусалгатайгаар хүлеэн абаабди. Энэ даабаринь яһала дүүргэгдэмээр гэжэ манай хүдэлмэриин дүй дүршэл харуулна, — гээд хоёрдохи механическа цехэй мүлигшэдэй бригадир А. И. Гусаров хэлэбэ.

Москва хотын Октябрьска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые коллективэйнгээ үмэнэһөө тэрэ дурадхаба.

— Бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, эмхидхэхы бэлиг талаангаа коммунис байгуулалтада, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулдаг КПСС-эй болон Совет гүрэнэй гайхамшагта ажал ябуулагша гээд нүхэр Ю. В. Андроповые бидэ мэдэнэбди, — гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ. 1983 оной январьда Юрий Владимировичай манай заводто ерэһэниинь манай предприятиин ажалшадта мартагдашагүй ушар болоо һэн. Энэ уулзалга дээрэ тэрэнэй хэлэһэн дурадхал, заабаринууд коллективэй ажал ябуулгада үндэһэ һууринь болоо юм. Коллективнай 1983 оной үйлэдбэриин даабарие болзорһоо урид дүүргэһэн гээшэ.

Нүхэр Ю. В. Андроповые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай хүдэлмэришэнэй дурадхалые үгэ хэлэһэн бүхы хүнүүд халуунаар дэмжэбэ. СССР-эй Наукануудай академиин президент, Социалис Ажалай гурба дахин Герой А. П. Александровые депутадта кандидадаар дэбжүүлхые предприятиин парткомой секретарь В. М. Кубрин баһа дурадхаба.

Москва хотын Октябрьска һунгуулиин округһоо **Юрий Владимирович Андроповые** ба **Анатолий Петрович Александровые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ суглаан нэгэн дуугаар тогтообо.

Кировскэ XX партсъездын нэрэмжэтэ машина бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективэй суглаан халаануудай хоорондо үнгэргэгдэбэ.

Кировскэ һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Николай Александрович Тихоновые** ба фрезеровщигуудай бригадир **Надежда Ивановна Фокинае** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри суглаан абаба.

Жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргэһэн Красноярска хизаарай хүдөө ажахын машина бүтээлгын Назаровска заводой ажалшад хүхюун баяртайнууд суглаанда ерэбэ. Ачинска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Константин Устинович Черненкые** ба заводой электрик **Людмила Ивановна Вербшинае** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ суглаан тогтообо.

Курганска областиин Далматовска районой «Заря» колхоздо Шадринска һунгуулиин округһоо КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ **Геннадий Федорович Сизов** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэбэ.

Ульяновска автомобильна заводой ажалшад Ульяновска һунгуулиин округһоо нүхэр **Юрий Владимирович Андроповые** ба хабсаралгын хүдэлмэриин слесарь комсомолка **Галина Ивановна Пустынниковае** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар нэрлэбэ.

Свердловскын «Уралэлектротяжмаш» заводой коллектив Свердловско һунгуулиин округһоо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Иван Васильевич Архиповые** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Серебряный Бор тосхондо үнгэрһэн «Нерюнгригрэсстрой» гэжэ барилгын управлениин хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан дээрэ Нерюнгриин һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Николай Александрович Тихоновые** ба түрүү комплексно бригадын бригадир **Алексей Борисович Новолодскиие** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ шиидхэбэ.

Ростовско һунгуулиин округһоо уран зохёолшо, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой **Михаил Александрович Шолоховые** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ Ростовско областиин Вешенскэ районой «Тихий Дон» совхозой ажалшад тогтообо.

Чебоксарска машина бүтээлгын заводто суглаан боложо үнгэрбэ. Чувашай АССР-эй Калининска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Константин Устинович Черненкые** ба хүдэлмэришэн **Анатолий Александрович Александровые** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадуудаар нэрлэхэ гэжэ суглаанда хабаадагшад шиидхэбэ.

Ленинградска һунгуулиин округһоо СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь **Георгий Моксеевич Марковые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ Москвадахи С. Я. Жугай нэрэмжэтэ проектно-бэдэрэлгын ба эрдэм шэнжэлэлгын «Гидропроект» бүхэсоюзна институдай коллектив тогтообо.

Институдай ахамад инженерэй орлогшо Социалис Ажалай Герой, Ленинскэ шангай лауреат Г. К. Суханов суглаагшадай урда үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ коллективэй бухы анхарал, бухы хүсэ шадал элсүүлэгдэнхэй гэжэ тэмдэглэбэ.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь, Социалис Ажалай Герой Г. М. Марковые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ дурадхагдаба. Энэ дурадхалые үгэ хэлэһэн бусад хүнүүд дэмжэбэ.

Краснодонско һунгуулиин округһоо нүхэр **Юрий Владимирович Андроповые** ба сэбэрлэлгын забойн хүдэлмэришэдэй бригадир **Григорий Иванович Моцагые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ Ворошиловградска областиин үйлэдбэриин «Ровенькиантрацит» гэжэ нэгэдэлэй Космонавтнуудай нэрэмжэтэ шахтын горнягуудай суглаан тогтообо.

Тернопольско областиин Бережанска районой «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүд Бережанска һунгуулиин округһоо СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой **Леонид Иванович Поповые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадаар нэрлэбэ.

Минскын тоолон тодорхойлхо техникын үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективэй суглаан дээрэ Минскэ- Советскэ һунгуулиин округһоо Белоруссиин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Николай Никитович Слюньковые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ шиидхэгдэбэ.

Бобруйска һунгуулиин округһоо Гадаадын оронуудтай хани барисаа ба соёлой харилсаа холбоо бэелүүлдэг совет бүлгэмүүдэй холбооной президиумэй түрүүлэгшэ **Зинаида Михайловна Кругловае** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ Белоруссиин Бобруйска районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой ажалшад тогтообо.

Маргиланска аврово бүдүүдэй «Атлас» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ Маргиланска һунгуулиин округһоо нүхэр **Юрий Владимирович Андроповые** ба бүд нэхэгшэ комсомолка **Марьямхан Рахуббековна Рустамовае** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэжэ дурадхагдаба.

Ташкентскэ-Октябрьска һунгуулиин округһоо Узбекистанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Инамжон Бузрукович Усманходжаев** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэбэ.

Кустанайска областиин «Харьковский» совхозой ажалшадай суглаан Руднинска һунгуулиин округһоо нүхэр **Юрий Владимирович Андроповые** ба механизатор **Камшат Байгазиновна Доненбаевае** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадуудаар нэрлэбэ.

Мцхетскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **Тенгиз Николаевич Ментешашвилиие** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ Грузиин Мцхет хотын «Промсвязь» гэжэ союзна заводой коллектив тогтообо.

Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ Ново-Бакинска нефть болбосоруулгын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшад СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Бакинска-Низаминска һунгуулиин округһоо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай Түрүүлэгшэ **Николай Константинович Байбаковые** депутадта кандидадаар нэрлэбэ.

Бакугай 26 комиссарнуудай нэрэмжэтэ нефть болбосоруулгын управлениин суглаан Бакинска-Бакугай 26 комиссарнуудай нэрэмжэтэ һунгуулиин округһоо Азербайджанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Кямран Мамедович Багировые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Үйлэдбэриин «Армэлектромаш» нэгэдэлэй ажалшад Ереванска-Ленинскэ һунгуулиин округһоо Армениин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь **Карен Серопович Демирчянине** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ депутадта кандидадаар нэрлэбэ.

(ТАСС.)

ХҮН БҮХЭНЭЙ НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай ДЕКАБРИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ БОЛОН СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИИН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БУРЯАД ОРОНОЙ АЖАЛШАД ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

НЭМЭЛТЭ НӨӨСЭНҮҮД АШАГЛАГДАХА

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он), Пленумэй шиидхэбэринүүд, Ю. В. Андроповой үгэ манай комбинадай ажалшадай дунда тон ехэ һонирхол үүсхэбэ. Юуб гэхэдэ, нүхэр Андроповой үгэ манай саашанхи хүгжэлтын хараа шэглэлнүүдые айхабтар тодоор заажа үгэбэ ха юм. Мүнөө үедэ бүхы политическэ, ажахын хүдэлмэридэ ямар хараа шугам хэлбэришэгүйгөөр баримталаа һаа, ажабайдалнай бүри бэлбосоронги болохоб, гэһэн ойлгосо тэрээн сооһоо хадуужа абамаар.

Пленумэй хүдэлмэрээ дүүргэмсээр комбинадайнгаа парткабинедтэ ахалагша политинформатор, агитаторнуудые суглуулжа, хөөрэлдөө хэбэбди. Тэрэнэй һүүлээр хоердохи халаанай хүдэлмэришэдтэй агитаторнууд хөөрэлдэжэ эхилбэ. Хойто үглөөниинь политинформаторнууд цехүүдээр тараба. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, директорэй орлогшонор, инженернүүд, таһагуудай начальнигууд, экономистнууд болоно. Хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдэ эдэбхитэднай, нэн түрүүн, комбинадайнгаа үйлэдбэриһөө һабагша татан, декабриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудые тайлбарилһан байна.

Байгша ондошье манай комбинат амжалтатайгаар хүдэлжэ гараба. Жэшээнь, нооһо угааха жэлэй түсэб декабриин 18-да дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 3 миллион түхэригэй продукци хэрэглэгшэдтэ эльгээгдэхэ, 500 тонно нооһон, 12 тонно утаһан, нооһоор нэхэһэн 13 мянган метр бүд үйлэдбэрилэгдэхэ. Утаһа ээрэхэ 12 тонно холисо, 17 тонно утаһан, 141 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэн жэлэй туршада алмагдаа.

Табан жэлэйнгээ түсэбүүдые мүнөө дүрбэн хүн дүүргээд байна. Тэдэнэй тоодо нэхэгшэ В. В. Федосеева һамналгын аппарадуудай оператор В. Д. Никонова гэгшэд ороно. Дүрбэн жэлэй түсэбүүдые 20 хүн, 3 жэлэй түсэбүүдые 503 хүн дүүргээ. Тиихэдэнь З. П. Аносовагай хүтэлбэрилдэг нооһо илгагшадай бригада 3 жэлэйнгээ түсэбүүдые бүри август**ын** 19-дэ дүүргээд, жэлэй түсэбһөө гадуур 250 гаран тонно нооһо илгаа.

Бригадна гурим һайн талаяа гүйсэд харууланхай. Энэ гуримаар комбинадаймнай 69 процент хүдэлмэришэд, 121 бригада боложо нэгэдээд, хүдэлжэ байна. Тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ комбинадтамнай 1983 ондо дунда зэргээр 1 процентээр дээшэлээ, мүн һүүлэй хоер жэл соо 45 хүнөөр ажаллагшадай тоо услозноор хороохо арга олдоо. Илгалгада хүдэлдэг бүхы хүдэлмэришэд бригадна гуримда оронхой. Тэрэнэй ашаар 1983 ондо ажалай бүтээсэ эндэ 1,6 процентээр ургаа. Эдэ баримтанууд бригадна гуримай хэр ашагтайе, мүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ нэмэлтэ аргын бии байһые гэршэлнэ ха юм. Саашадаашье манай предприятиин парторганизаци гол шухала энэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулжа байха.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой үгын тексттэй танилсажа, шудалжа байхадаа, манай ажалшад үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдые согсолхын хажуугаар гараад байһан жэлдэ үйлэдбэриин нэмэлтэ нөөсэнүүдые гүйсэд ашаглажа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, амжалта, арьбалалта туйлаха бүхы арга боломжонуудые элсүүлхэ тухай бүтэмжэтэй һайнаар хэлсэжэ байнхай.

П. ХАЙХАДАЕВА,
Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ карин сэмбын комбинадай парткабинедые даагша.

НАНГИН УЯЛГА

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум дээрэ уншагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой үгын тексттэй ехэ анхаралтайгаар һонирхон танилсабаб. Манай арадай ажахыда һайн хубилалтанууд боложо, илангаяа хүн зоной ажабайдалай һайжарһан, мүн мал ажалай амжалтанууд тухай тэмдэглэгдэһэндэнь би ехээр баясанаб.

Үнэхөөрөөшье манай нютагай жэшээ дээрэ харабал, яһала урмашахаар һайн хубилалтанууд боложо байна. Мүнөө манай малшад үбэлжэлгэеэ һайнаар үнгэргэжэ, малайнгаа тоо олошоруулжа, гүрэндэ тушаадаг продукцияа дээшэлүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргана, жэлһээ жэлдэ соёлой барилга үргэнөөр хэгдэнэ. Хабарай тарилгада бэлдэлгэ эмхитэйгээр ябуулагдана. Жэшээнь, манай Хэжэнгын совхозой механизаторнууд тракторнуудаа болзорһоонь 15 хоног урид заһабарилжа, гүйсэд бэлэн болгохобди гэжэ мэдүүлээд, оролдосотойгоор хүдэлжэ байнхай.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленум дээрэ ниитэлэгдэһэн нүхэр Ю. В. Андроповой үгэ соо хэлэгдэһэн бүхы заабаринуудые, тус Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө бүри эршэмтэйгээр хүдэлхэ гээшэ хүн бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
областной партийна конференциин делегат, партиин ба дайнай ветеран.

БИДЭНЭЙ ОРОЛДОЛГОҺОО ДУЛДЫДАХА

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы совет арад, тэрэ тоодо манай республикын ажалшад КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой үгын тексттэй ехэ анхаралтайгаар танилсаад, халуунаар дэмжэжэ байна. Бидэ юрын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала политическэ документын зүбшэл заабаринуудые, хэгдэһэн тобшололнуудые бүрин хүсэдөөр дэмжэхэ зуураа өөһэдынгөө ажалые шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэ, зэргэсүүлэн хараха ёһотой байнабди.

Ушар нимэһээ бии байгаа дутуу дунданууудаа түргэн саг соо усадхахын түлэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалха гээшэ хүдөөгэйхидэй мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Манай ажахыда бэелүүлэгдээгүй арга боломжонууд үшөө бии байһаар. Зарим хонишодой, отделенинүүдэй зооветмэргэжэлтэдэй даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг байһыень онсолон тэмдэглэхээр. Совхоз доторнай абтаһан түл, залуу түлгэ хонид гарзалжа, хэды хохидол ушаруулна гээшэб?! Энэ талаар хэмжээн абтадаг лэ даа. Теэд заримашуулнай урдахи зорилгоёо, харюусалгаяа мэдэрээдүй байһаар.

«Ажалай бүтээсые түсэбһөө гадуур 1 процентээр дээшэнь болгохо, продукциин өөрынь үнэ сэнгыень 0,5 процентээр хорооохо» гэһэн тодорхой зорилго бидэнэй урда табигдана. Энэ аргагүй зүб. Гүрэн түрынгөө табиһан түсэбтэ даабарие дүүргэнгүйгөөр, үшөө абаһан продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые дээшэлүүлхэ ябадал манай дунда олоор дайралдана. Тиимэһээ совхозоймнай хонишод 1984 онһоо партиин табиһан хараа зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсөөрөө оролдохо ёһотой. Мүн лэ бидэ, мэргэжэлтэд энэ хэрэгтэ сэхэ хабаатайбди. Юуб гэхэдэ, үнэгүй, гаргаша багатай продукци үйлэдбэрилжэ, оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ нангин хэрэг болоно бшуу.

Ерэхэ жэлэй экономическа ба социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэбые бэелүүлхэ тухай нүхэр Н. К. Байбаковай, ороной 1984 оной гүрэнэй бюджет тухай нүхэр В. Ф. Гарбузовай хэлэһэн элидхэлнүүдһээ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ хэды ехэ мүнгэ зөөриин һомологдожо байһыень ойлгонобди. Энэ гүрэн түрынгөө үгэһэн зөөриень зүбөөр эдлэжэ, түсэбтэ даабаряа заатагүй бэелүүлхын хойноһоо оролдохо байһанаа ажахынгаа бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө мэдүүлнэб. Иигэжэ түрэл партиингаа хараа зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитануудые оруулха гээшэ манай түрүүшын уялга мүн ха юм.

В. ВАСИЛЬЕВ,
Зэдын районой Борьёогой совхозой ахамад-зоотехник-селекционер.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД БАЯСУУЛНА

Амжалтын эхин социалис мүрысөөнhөө гэжэ арад зон хэлсэдэг болонхой. Энэнь үнэхөөрөөшье тон зүб. Юуб гэхэдэ, хүн зониие hайнаар хүдэлгэхэ гээ hаа, социалис мүрысөө hайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тэрэнээ хэр зэргэ эмхидхэжэ шадана гээшэбибди гэhэн асуудал байд гээд лэ гарадаг гээшэ. Энэнь дэмы бэшэ.

Манай «Дружба» колхоз hаалиин хоёр комплекстой. Нэгэдэхи отделениин hаалишад жэлhээ жэл бүри гээгдэлдэ ородог байгаа. Харин хоёрдохи отделениин Мужыхын hаалиин комплекс ходол түрүү зэргэдэ ябадаг юм. Бидэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи, гол жэлдэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар шэнэ онол арга бэдэрhэн байнабди. Тэрэнэймнай аша үрэ гансата харагдаа.

Жэшээлхэдэ, социалис мүрысөөнэй шэнэ гуримай ёhоор, hарынгаа түсэб 110 процент дүүргэhэн hаалишан 15 түхэриг, 125 процент дүүргэгшэ — 25 түхэриг, 140 процентдэ хүргэгшэ 40 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абана. Тэрэшэлэн мал адуулагшад, фермын түсэбөө 100 процент дүүргээ hаа, 40 түхэриг, 110 процент дүүргэбэл, 60 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаха зэргэтэй.

Гээгдэлдэ орожо ябаhан Тайлуудай hаалиин фермэ hүүлэй үедэ нилээд hайжараа. Энээнэй ашаар колхоз гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь гурбан hараар урид дүүргэhэн байна гээшэ. Энэ фермэ дээрэ КПСС-эй гэшүүн, Ажалай Улаан Тугай орденто hаалишан Вера Гавриловна Малкова эрхимлэжэ ябана. Тэрэ 37 үнеэтэй. Мүнөө Вера Гавриловна үнеэн бүриhөө 1900 килограмм hү абахаб гэhэн социалис уялгаяа дүүргэбэ. Тиихэдэ Антонина Михайловна Лисичникова, Евдокия Борисовна Копылова гэгшэд фермынгээ амжалтада яhала горитой хубитаяа оруулна.

Мужыхын hаалиин фермынхид илангаяа hайн амжалтатай юм. Колхозой социалис мүрысөөнэй манлайда үнинэй дүй дүршэлтэй hаалишан, Ажалай Улаан Тугай орденто Надмит Цыдыповна Долгорова ябана. Тэрэ жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө хоёр мянга гурбан зуу гаран килограмм hү hаагаа. Энэнь уялгаhаань холо ехэ болоно. Надмит Цыдыповна залуушуулые hурган хүмүүжүүлдэг юм. Һургаhан залуу hаалишадынь hайнаар хүдэлдэг. Тэрэшэлэн өөрынгөө басаган Баярмае hургаhаниинь, тэрэнь мүнөө түрүүшүүлэй тоодо оронхой. Энэ намартаа Баярма социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэнэйнгээ түлөө түлөөhэгүй путевкоор шагнагдажа, Москва, Ленинград болон Прибалтикын республикануудаар аяншалаад бусаба.

Тиихэдэ колхозой партийна комитедэй гэшүүн Еши-Ханда Цыреновна Цыренова суута hаалишадаймнай нэгэн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнэн сэхэ ажалаараа нютагтаа мэдээжэ болоhон хүн гээшэ. Еши-Ханда Цыреновна жэлэй эхинhээ хойшо 1900 шахуу килограмм hү hааба. Энэнь уялгаhаань 300-гаад килограммаар ехэ болоно. Жэлэй туршада 550 центнер hү hааха түсэбтэй hэн. Мүнөө түрүү hаалишан энэ даабаряа дүүргэжэ шадаба.

Үшөө нэгэ залуу hаалишан, комсомолка Бадма-Ханда Рыгденова тухай нэгэ хэды магтаалай үгэ хэлэмээр. Бадма-Ханда баhа түлөөhэгүй путёвкоор Эхэ совет оронойнгоо олон хотонуудаар аяншалжа, hонирхолтой юумэнүүдые хаража ерэhэн байха юм. Тэрэ 26 үнеэ hаадаг. Табан жэлэй гурбадахи — гол жэлдэ 330 центнер hү hааха түсэбтэй аад, тэрээнээ 350 центнертэ хүргөө. Хэды залуушье hаа, мэдээжэ hаалишадайнгаа дүй дүршэлые эрид нэтэрүүгээр шудалжа, hанаhан зорилгоо алдангүй, эрмэлзэл ехэтэйгээр хүдэлжэ, hү ехээр hааhа. Комсомолой гэшүүн бүхэн Бадма-Ханда, Баярма шэнгеэр хүдэлхэ ёhотой гэжэ би hанагшаб.

1983 ондо үбhэ, тарялангай, мүн бусадшье ургамалнуудай баян ургаса абтаа. Тэрээшье хүсэл оролдолгоёо зорюулжа, ургуулhан бүхы ургасаяа хуряажа абахын тула бүхы зониие, механизаторнуудые элсүүлхэ хэрэгтэй байгаа. Тиимэhээ биднэр тэжээл бэлэдхэлгын, ороохо таряа хуряалгын үедэ мүн лэ социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэжэ, тэрэнэй гуримыень hайнаар тааруулан зохёогоо hэмди.

Үбhэн дээрэ Даба Цыжиповичм Жалсановай звено шалгараа. Оньhожоруулагдамал звенодонь өөрынь хүбүүд — коммунист Баир Дабаевич, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Батар Дабаевич ябалсаа. Жалсанов Баир Дабаевич — колхозой партийна комитедэй гэшүүн. Тэрэ звеногойнгоо партийна бүлэгэй эмхидхэгшээр, агитатораар томилогдоhон юм. Звеногойхид социалис мүрысөөндэ эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр хабаадалсажа, үбhэшэн бүхэн 600 центнер үбhэ хуряажа абаа. Гадна нилээд ехэ ногоон hолоомо сабшажа, тармажа, hүрилhэн байха юм. Дүн хамта 7 мянга шахуу центнер тэжээл бэлэдхээ.

Коммунист Дмитрий Дмитриевич Жаровай хүтэлбэрилhэн, арбан хүнhөө бүридэhэн оньhожоруулагдамал звено 3290 центнер үбhэ, 2550 центнер ногоон hолоомо хуряажа абаба.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ колхозой партийна комитет нилээд ехэ анхарал хандуулна. Энэ жэлдэ үбhэ хуряалга дээрэ ажалайнь түлөөhэ звеньевой онол аргаар хээбди. Иимэ арга мүн лэ өөрынгөө ашаа үрэе үзүүлhэн байна. Бүхыдөө үбhэн дээрэ 13 звено хүдэлжэ гараа. Тиихэдэ hургуулиин hурагшад болон багшанар айхабтар ехэ туhа хүргөө. Мужыхын дунда hургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдhөө бүридэhэн звено колхоздоо 943 центнер hайн шанартай үбhэ тушааба. Интернат hургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй звено 375 центнер тэжээл бэлэдхэhэн байна.

Тиихэдэ таряа хуряалгашье яhала үнгэрөө. Колхознай энэ жэлдэ бүхыдөө 40.000 центнер ороохо таряа сохижо абаа. Дунда зэргээр гектар бүриhөө 11 центнер ороохо хуряаhан болонобди.

Залуу механизатор Сультим Доржиев эршэтэйгээр ажаллажа, хуряалгын үедэ 4000 центнер ороохо сохибо. Мүн лэ залуу механизатор Марсель Фахатов эрхим комбайнернуудаймнай тоодо оролсоно. Энэ намар Марсель 4000 центнер шэнинсэ хадажа абаа. Залуу механизатор Александр Базаров олон мэргэжэлтэй хүн гээшэ. Тэрэ трактор, комбайн жолоодохоhоо гадна, автомашинын руль баридаг юм. Ороохо таряа хуряалгада хам оролсожо, 400 центнер шэнинсэ сохижо, нютаганигаа хүн зоной зүгhөө hайшаал магтаалда хүртөө. Коммунист Анатолий Мухутдинов «К-700» түхэлэй маштан томо тракторaар хабартаа, зундаа нилээд ехэ газар хахалаа. Хуряалгын эхилхэдэ, комбайн жолоодожо, мүн лэ 4000 шахуу центнер ороохо сохибо.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ малаа hайнаар ондо оруулха дүүрэн арга боломжотойбди. Гэбэшье урзанда жэлдэ яhала ехэ үбhэ тэжээлтэй байбашье, нилээд олон хони, хурьга, эбэртэ бодо малаа гарзалуулаабди. Энэ алдуугаа дабтахагүйн тула колхозой правлени, партийна комитет эрид хэмжээ абаха, социалис мүрысөө улам hайнаар эмхидхэхэ болоно.

Тоосоото hунгалтын суглаан дээрэ энэ дутуу дүндымнай гол шалтагаан эрид шүүмжэлэгдэhэн байна. Тэндэ тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор, коммунист-малшад, мүн бусадшье нүхэд даалгагдаhан ажалдаа харюусалга багатайгаар хандана. Хонидоо болон эбэртэ бодо малаа муугаар харууhална. Хаhа саг соонь уhална, эдеэлүүлнэгүй. Үбhэ болон бусад шэмэтэ тэжээлээ гамтай hайнаар малдаа эдюулнэгүй. Һолоомо, ногоон hолоомо гэхэ мэтэ тэжээлээ хэршэжэ, буйлуулжа эдюулхэ зэргэтэй.

Нинтын адууhа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула нэн түрүүн бүхы тэжээлээ гамтай наринаар гаргашалжа hураха, түрүү онол арга үргэнөөр нэвтэрүүлхэ шухала. Иимэ зорилгоор hаалиин фермэнүүдые ажалай тоосооной бригадна гуримда оруулжа байнабди. Шэнэ онол арга зүбөөр хэрэглэжэ шадабал, бидэнэр малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, улам ехэ hү hааха аргатайбди. Тиигэхын тула социалис мүрысөө урда урдынхиhаа hайнаар эмхидхэжэ, дүнгыень хаhа саг соонь гаргаха, hаалишан бүхэнтэй ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, байра байдалыень hайжаруулха ёhотойбди.

Мүнөө бүхы малшадай дунда КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин, декабриин (1983 он) Пленумүүдэй гол удхые hайнаар ойлгуулжа, үдэр бүриин ажабайдалтай холбохо зорилго табигдана. Энээнэй ашаар социалис журам бэхижүүлжэ, хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэлые бадаруулжа, нинтынгээ малые гарза хоролтодо оруулангүй ондо оруулжа, Эдеэ хоолой программые бүримүhэн бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулха ёhотой болонобди.

Д. ДАМБАЕВ,
Яруунын районой «Дружба» колхозой партийна комитедэй секретарь.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДАЙ ҮГЭ

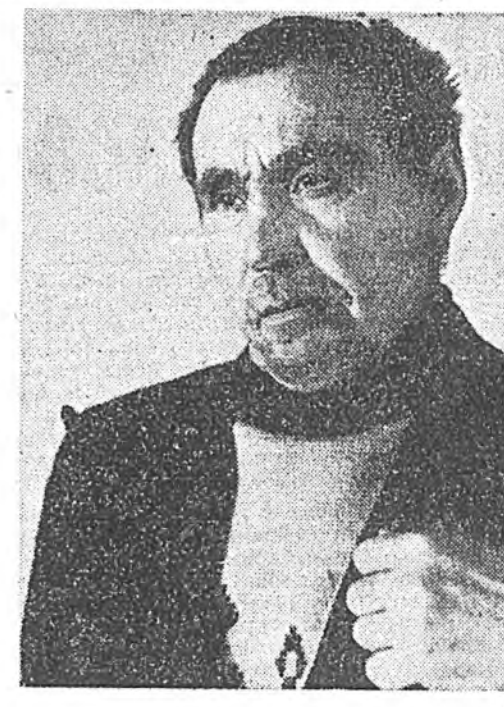

АМЖАЛТА АРЬБАДХА

Борьёогой үргэн тала, эндэхи ажалша бэрхэ хүнүүд тухай түрэлхиднии намда ходо бэшэдэг байгаа. Хожомынь Кемеровскэ областьдохи Шалым рудиигташье, Совет Армиин зэргэдэ албандашье ябахадаа, Буряад орон тухай бэшэгдэhэн номуудые, газетэ, журналнуудта гараhан мэдээсэлнүүдые ехээр hонирхожо уншадаг hэм.

1957 ондо албанhаа табигдахадаа, аба, эжытэсэ сугтаа Борьёо нютагта түбхинэхэ гэжэ эрид шиидээд, иишэ хүрэжэ ерээ бэлэйб. Тэрэ гэhэнhээ хойшо энэ үргэн ехэ тала минии хоёрдохи нютагни болонхой.

Колхознай 3400 гектар тарялангай газартай юм. Тэрээнэйнгээ ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, баян ургаса абахын тула яhала оролдолго гаргагдана гээшэ. Залуу коммунист Виктор Ухиновай хүтэлбэрилдэг манай тарян ажалай, бригадынхид 1983 ондо хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдые агротехникын ёhоор хараалагдаhан саг болзортонь үнгэргэжэ шадаа. Ургаса урданайхида орходоо нарин нягтаар харууhалагдажа, таряа хуряалга бараг hайнаар эмхидхэгдээ юм. Эдэ бүгэдын ашаар колхоздомнай 42 мянган центнер ороохо тарян суглуулагдаа. Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 2,5 дахин үлүүлэн дүүргээбди. Үндэр баян ургаса хуряажа абахын түлөө районой ажахынуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ манай колхоз илаhанда тоологдожо, КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн, районой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэhэн байха юм.

Таряа хуряалгын халуун үедэ үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ гараhан механизаторнууд олон. Тэдэнэй хүндэлэлдэ зорюулагдаhан баяр ёhолол hаяхан колхозоймнай соёлой байшанда үнгэргэгдэбэ. Коммунист Баяр Нимаевич Цыдыпов 7883 центнер ороохо таряа суглуулжа, колхозой чемпион гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Хүндэлэлэй грамотанууд болон шангууд комбайнернууд Д. Р. Ванданов, В. Ч. Цыбикжапов. Б-Д. Ж. Ганжуров, трактористнууд С. Ц. Сагалеев, Б. Ж. Балсанов, М. Х. Камалов. Б. У. Ринчинов болон бусадта барюулагдаа.

Манай колхоз гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха нёдондоной түсэб бүри ноябриин эхеэр дүүргээ. Тиигэжэ XI табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ

Гэбэшье нинтынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл жэл бүри элбэгээр бэлэдхэдэг hаа, амжалта туйлалтамнай үшөөшье дээшээ байха бэлэй. Нёдондо колхознай дунда зэргээр гектар бүриhөө 10.7 центнер ороохо таряа суглуулаа. Энэмнай үшөөл багa гээшэ. Даалгагдаhан газарайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ бирагданагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эндэхи байгаалиин эрхэ байдалда таарамжатай тарян ажалай зональна системэ удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Илангаяа hайн шанартай үрэhэ хүрэнгэ урда жэлнүүдтэ хаагдадаггүй hэн. Мүнөө 11 мянган центнер үрэhэ хүрэнгын тарян сэбэрлэгдэжэ, бэлдэгдэжэ байна. Саашадаа энэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, өөрын үрэhэ хүрэнгэтэй болохо ёhотойбди. Һүүлэй үедэ паар хахалалтада анхарал хандуулагдадаг болонхой. Тиигэбэшье тэрэнээ эрилтэдэнь хүрэмөөр байлгажа шаданагүй гээшэбди. Намарай паар хахалха түсэб дүүргэгдээгүй байха юм. Хурга даража тоолохо болоо hаа, манай ажалда ушардаг дутуу дундануд үшөөл бии. Энээн тушаа колхозоймнай партийна организациин тоосоото hунгалтын суглаан дээрэшье, районой XXVIII партийна конференциин үедэшье ехэ хөөрэлдөөн болоо. Эндэ абтаhан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула бидэ механизаторнууд оролдон хүдэлхэ болонобди. Нэн түрүүн хамтын подрядые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулха уялгатайбди. Манай тракторно-тарян ажалай бригадада энэ гуримда орохын түрүүшын ябуулганууд хэгдээ юм. Тиигэбэшье районой партийна конференци дээрэ үгэ хэлэhэн XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой бригадир И. Е. Григорьевой мэдээсэл ехэ hонирхолтой байгаа. Тэрэнэй дүй дүршэл тухай үргэн хөөрэлдөөн манай районо болохо ёhотой гэжэ бодомжолноб. Бригадна подрядай гуримаар хүдэлжэ, hайн үрэ дүнгүүдые туйлаhан ажалай коллективууд тухай дуулажа, уншажа байбал ехэл hайн байгаа.

Хурамхаанай районой механизаторнуудай үүсхэлые үргэнөөр дэмжэн, манай бригадынхид техникээ hайн шанартайгаар заhабарилхын тула оролдожо байна. Һая бии болгогдоhон манай колхоздо техникэ заhабарилха тиимэ hайн бааза байгуулагдаагүй байhаар. Һаяар машинно-тракторна шэнэ мастерской ашаглалгада үгтэхэ ёhотой. Мүнөө дээрээ арга хүргыень оложо, заhабарилгын хүдэлмэри ябуулнабди Хүсэ ехэтэ К-700 түхэлэй тракторнуудые заhабарилха hайн бааза байгуулха хэрэгтэй байна. Нам-

да даалгагдаh…
тор хууша…
холо шахуу…
дэлмэри гара…
рилгын тусх…
дээрэhээнь е…
гаа.

Би өөрөө 2…
да трактор…
ябанаб. Олон…
нануулта hү…
до К-700…
намда даа…
Хамтын ажа…
hан минии б…
түрэл парти…
үндэрөөр сэ…
до «Хүндэлэ…
деноор шагна…
лойхимнай н…
гоһ сомоной…
тадаар, колх…
гэшүүнээр h…
партийна ко…
КПСС-эй р…
нээр, област…
тийна конфе…
даар hунгагд…
энэ ехэ эти…
харюулхын…
шадалаа зор…
хүбүүд. Бас…
техникын эд…
ха, тэдэндэ…
жа ходо үзү…
шэ аха н…
уялга гэжэ…
хозой пар…
цинин бюро…
намда hурга…
гын хүдэлм…
үргэдхэхэ г…
тоо hэн. Му…
коммунист…
леев. Б. Н.…
Цыбикжапов…
заторнууд…
Б. У. Ухин…
хитэйгээр ха…
залуу мех…
Галсановтай…
нэб. Түхэм…
кукурузын…
хэ зоонэбди.

Манай ко…
ян ургаса…
лай продук…
дээшэлүүлхэ…
нууд гүйсэд…
бухы ко…
хүсэл эрмэ…
жэ. ажалай…
ябажа, ш…
тээшэ нүхэд…
шэ коммуни…
ла зорилго…

Ф. …
Зэдын ра…
Октяб…

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ — ҮНДЭР УРГАСАДА

АЖАЛЫНЬ АШАЯА ХАРЮУЛБА

Үнгэрhэн жэлэй эхеэр районой хүдөөгэй ажалшад шэнэ социалис уялга абахадаа 1983 ондо нинтын адууhа малые үбhэ тэжээлээр хүсэд хангахын тула бүхыдөө 30 мянган тоннohоо бага бэшэ үбhэ, 26 мянган тонно сенаж, 95 мянган тонно силос болон 5 мянган тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ гэжэ хараалhан байгаа.

Колхоз, совхозуудай механизаторнууд, луговодууд габшагаи шангаар хүдэлжэ, абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ гэжэ үнгэрhэн зун-намарай тэжээл бэлэдхэлгын дүнгүүд гэршэлэн харуулна. Тусхайлбал, район соо бүхы дээрээ 526 мянган центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбhэн суглуулагдаа гэхэ гү, али урзанданайхиhаа 100 мянга шахуу центнерээр ехэ тэжээл абтаба.

Һүүлэй жэлнүүдтэ олохон ажахынуудай тарялан, сабшалан дээрэ түхэреэн жэлдэ хүдэлхэ, бэеэ даahан тусхай бригада, звенонуудые эмхидхэhэнэй аша үрэ харагдажа эхилээ гэжэ хэлэхэ шухала. Тэдэнэр даажа абаhан газартаа наг шэбхэ зөөнэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулна, намартаа, хабартаа газараа уhална, мүн үбэлдөөшье тэндээ тошо, мүльhэ хүргэнэ, культуртехническэ хүдэлмэри хэнэ.

Сагай уларилай муу бэшэ байhан нёдондо жэлэй эрхэ байдалда хэгдэhэн хүдэлмэринь аша үрээ гүйсэд харюулаа. Ихэдээ гансахан хаhа сагтаа хура бороо ороод, үбhэ ногоон, тэжээлэй ургамалнууд элбэгээр ургашоо гэхэ болоо hаа, буруу бшуу.

Жэшээнь, луговодуудай ажалые абаад үзэе. Үнгэрhэн жэлдэ район дотор сабшалан дээрэ 70 звено гэхэ гү, али 200 гаран луговодууд үндэр баян ургаса абахын түлөө мүрысэн ажаллаа. Тэдэнэй олонхинь үбhэ хуряажа абаха уялгануудаа холо үлүүлэн дүүргээ. Жэшээлхэдэ Барыкинай «Авангард» колхозой луговодууд сабшалангай гектар бүриhөө 40 центнер үбhэ абажа, түсэбөө 7,5 мянган центнерээр үлүүлэн дүүргээд, мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлбэ. Оройдоол 4—5 жэлэй саана эндэхид бүхы дээрээ таба-зургаан мянган центнер үбhэ абадаг hэн. Түбхын түрүүн сабшалан дээрэ жэлэй дүрбэн сагта ехэ хүдэлмэри хэдэг, илангаяа муу ургасатай газарые элдүүрилжэ, ногоо талижа, үрэжэлыень үндэhөөрнь hайжаруулаа. Ехэнхи газартаа шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад, хабартаа сабшалангаа хэдэн дахин уhалаад лэ байхадаа үбhэ ехээр сабшана, хуряана бшуу. Гадна Хёлго голой эрье шадар урдань хэрэглэгдээгүй байhан хуурай газарые булуур станцаар уhалдаг болоод, тэндэhээ горитой үбhэ нэмэжэ абана. Эндэхи А. П. Калашниковай звено урдань муу ургасатай байhан газарые hайжаруулжа, бүхы 130 гектар дээрэhээ 6580 центнер үбhэ гэхэ гү, али, гектарай 59,6 центнер ургаса абаа.

Эдэнэй хүршэ «Советская Россия» колхозой луговодууд үбhэ ногооной ургасые жэлэй туршада нэгэ хахад дахин дээшэлүүлжэ шадаа. Гол горходой дүтэ наашаа байдаггүй хуурай тала газарта эндэхи луговод Г. О. Семенов гүнзэгы худагhаа уhа булэн гаргажа, сабшалангаа hайса ундалуулаад, ехэ үбhэ хуряагаа.

Тэрэшэлэн «Восход», «Дружба». «Восьмое Марта» колхозууд, hуралсалай «Байгал» ажахы, Калининай нэрэмжэтэ совхоз. Ивалгын ОПХ баhал сабшалан дээрээ үндэр баян ургаса ургуулжа шадаа. 1983 ондо Ивалгын туршалгын-үйлэдбэриин ажахыда луговодуудай 22 звено хүдэлөө. Тэдэнэр 3 мянган гектар сабшалан үтэгжүүлhэн, уhалhан, ургасыень дээшэлүүлхэ бусадшье хүдэлмэри хэhэн байна. Энэ газарhаань бүхыдөө абтаhан ургасаар 114 мянган центнер үбhэн бэлэдхэгдээ, 50 мянган центнер сенаж даргдаа

Районой луговодуудай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ олохон түрүүшүүл шалгаржа гараа. Оронгын совхоздо коммунист А. Г. Цыремпиловэй даадаг звено (гэшүүдынь Ц. Токтохоев, Б. Ганжуров) 167 гектар олон жэлэй ногоо тариhан газарые Баруун-Оронгын уhалууриин hубаг ханаабуудаар уhалжа, тэндэhээ хамта дээрэнь 11,5 мянган центнер үбhэ абаа гэхэ гү, али гектар бүриhөө 74,2 центнер эрхим шанартай үбhэ хуряаhан байна Оронгодо урдань хэншье иимэ ехэ ургаса абаагүй юм. Тэдэнэр түсэбhөө гурба дахин ехэ ургаса хуряагаа бшуу.

Энэл ажахын үнинэй луговодууд А. Волосатов, Г. Доржиев, Ц-Д. Бадмаев гэгшэд баhал үбhэ ехээр абаhан байна. Совхоз нёдондо hая наашадаа үзэгдөөгүй ехэ, бүхыдөө 36 мянган центнер үбhэ бэлэдхээ гэхэ гү. али урда жэлэйхиhээ 8.5 мянган центнерээр ехэ үбhэ хуряагаа

Красноярай суута луговод Г. С. Козулин (Ивалгын ОПХ) урда мэтэ баhал баян ургаса ургуулаа. Тэрэ хажуудаа И. Ф Капустин, В. Г. Шунков, Л. В. Шунков гэгшэдтэй 265 гектар сабшалангаа жэл бүри модо, шулуунhаа сэбэрлэжэ, шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, намаргаа-хабартаа оло дахин уhалжа шадаhанай ашаар үндэр баян ургаса абана гээшэ. Тусхайлбал, нёдондо тэдэнэр гектар бүриhөө 62,5 центнер үбhэ хуряагаа.

Мүнөө үбэлэй сагташье үнинэй үбгэн луговод Георгий Степанович Козулин минии hуунагүй. Нүхэдтэеэ ой тайга өөдэ гаража, горхоной эхиндэ тошо ехээр халяажа байнхай. Энээнэйнь ашаар бүхэли хабартаа, зундаа hубаг ханаабуудаарнь уhан элбэгээр урдажа ерэхэ бшуу.

Баhал олон жэлдэ сабшалай дээрэ хүдэлжэ байhан луговод П. Н. Цыреновэй звено даажа абаhан 215 гектар сабшалан дээрэhээ гектарай 55 центнер үбhэ сабшаа. Тус звеногойхид хамтадаа 13 мянган центнер үбhэ хуряажа, ажахыдаа тушаагаа.

Иимэ жэшээнүүд олон. Һүүлэй жэлнүүдтэ үндэр баян ургаса абадаг, сабшалангай ёhотойл эрхим эзэд болоhон бэрхэ луговодууд ажахы бүхэндэ олошоржо байна. Тэдэнэй дундаhаа Е. Я. Чебунин, В. И. Наумов («Дружба» колхоз), А. Ф. Ефремов («Советская Россия» колхоз), П. Ф. Загузин, Д. Ф. Судаков («Байгал» ажахы), Б. Д. Дабацыренов («Заветы Ильича», совхоз), А. П. Зайцев (Калининай нэрэмжэтэ совхоз) болон бусадые нэрлэмээр.

Тобшолон хэлэбэл, луговодуудай динлэнхи олон звено үбhэ абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Бултадаа хүсэл эрмэлзэл ехэтэйгээр, шэмтэйгээр мүрысэжэ, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ бүхы заабаринуудые hайнаар сахин, түрүү онол арганууды хэрэглэжэ хүдэлhэнэй ашаар лэ тэдэнэр иимэ үрэ дүнгүүдые туйлаа гээшэ. Тиимэhээ районой бүхы ажахынуудта ямаршье жэлдэ үбhэ ногооной найдамтай hайн ургаса абаха арга боломжын бии байhаниинь элитээр харагдаба.

Гэхэтэй хамта районой бусад ажахынуудтай нэгэл адли эрхэ байдалда хүдэлжэ гарабашье, «Заветы Ильича» совхоз бултанhаа бага гектарай 18,3 центнер үбhэ абаа. Харин тэдэнэй хүршэ Оронгын совхоз сабшалангай гектар бүхэнhөө 23,4 центнер ургаса хуряагаа ха юм. Гектар бүхэнhөө ехэ ургаса ургуулhанай ашаар энэ ажахы нүгөөдэдөө орходоо хэдэн мянган центнер үбhэ нэмэжэ бэлэдхээ.

Мүнөө районой колхоз. совхозуудай луговодууд табан жэлэй гараад байhан дүрбэдэхи жэлдэ бүри габшагай шангаар хүдэлжэ, туйлаhанаа улам арьбадхахаар оролдохо байhаниинь лабтай. Газартаа эзэн ёhоор хандажа, үтэгжүүлгэ болон шииг нойтоор хүсэд хангаад байхада тэрэнь ашаа хэзээшье харюулна бшуу.

А. НАГАСЛАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Улаан-Үдын район.

ЗАГАҺАШАДАЙ ХУБИТА

Кабанскын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ загаhа олзоборилгын колхоз арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй загаhа олзоборилгын түсэб амжалтатай дүүргэбэ.

Тус колхоз 1983 ондо түсэбэй ёhоор 3050 центнер загаhа олзоборилхо байhан hаа, арбан нэгэн hарын болзорто 4033 центнер загаhа олзоборилбо. Тиин түсэбhөө үлүүлэн 983 центнер hайн шанартай загаhа гүрэндэ тушаажа үгөө. Тиихэтэй хамта 3332 центнер омоли тушаагаа.

Зунай загаhа олзоборилгын үедэ Олзон Маслович Антроповой бригада үдэр бүри хори-гушан центнер омоли загаhанай пунктда тушаагаа. Тиин түсэбөөр хараалагдаhан 550 центнер загаhа олзоборилхын орондо, 750 центнер гүрэндэ тушаагаад байнхай. Энэ бригадын гэшүүд Д. А. Федоров, В. А. Булсоев, Л. Б. Сотнич, А. Ч. Ханжеев гэгшэд амжалта ехэтэйгээр хүдэлhэн юм.

Ажалай Алдар Солын III шатын орденто Кабанскын районно Соведэй депутат Николай Адунович Федоровой губшууртай онгосо 1983 ондо ехэ үрэ дүнгүүдые туйлаа. Тэрэнэй бригада Большереченскэ загаhа үсхэдэг заводто 1279 миллион омолиин түрэhэ үгэhэн байна. Харин сентябрь hарада түсэбөөр хараалагдаhан дүрбэн зуун центнер загаhа тушааха аад, 1684 центнер hайн шанартай загаhа гүрэндэ тушааба. Тиигэжэ тус бригада түсэбөө дүрбэ дахин үлүүлбэ гээшэ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлени болон партийна организаци загаhашадай бригадануудай хоорондо социалис мүрысөө эрхим hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар загаhашад түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатай дүүргээ. Тиигэжэ түсэбhөө гадуур мянгаад центнер загаhа гүрэндэ тушаажа, СССР-эй Эдеэ хоолой программын дүүргэлтэдэ колхозой загаhашад горитойхон хубитаяа оруулба.

Б. СОТНИЧ.

СИБИРИИН НҮҮРҺЭН ГҮРЭНЭЙ ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ ТЭНСҮҮРИДЭ

ТҮСЭБҮҮД БА ТУЙЛАЛТАНУУД

Сибирьтэ туйлай ехэ нүүрhэнэй хэбтэшые ашаглалгада ФРГ-гэй машина бүтээлгын «Маннесман» гэжэ томо концерн хабаадахые бодомжолно гэжэ Америкын «Интернэшнл геральд трибюн» мэдээсэнэ. Газетын бэшэhэнэй ёhоор, «Рейганэй захиргаанай зүгhөө галзуу эсэргүүсэлгэ» үзэhэн Баруун Европодохи арадуудта аша туhатай «зуун жэлэй хэлсээн» («газ-хоолой соргонууд») шэнги удаан болзороор шэнэ хэлсээ СССР-тэй баталжа магадгүй гэжэ баруунайхид найданад.

ФРГ-гэй эксперднүүдэй бодомжолходо; энэ туйлай ехэ совет проектые бэелүүлгэ 2000-дахи он болотор үргэлжэлхэ. Тиихэдэнь энээндэ хабаадажа байгаа баруунай оронууд нилээд удаан саг соо үйлэдбэриингоо хүсэ шадалые дүүрэн эдлэхэ, экономическа гээгдэл хохидолые hулаpуулха арга олохо аабза гээд найдана. Тэрээнhээ гадна Баруун Европодо хэрэгтэй элшын эхиие саашадань хангаха арга нилээд үргэдхэгдэхэ болоно. Нимэрхүүгээр ФРГ-дэ, жэшээнь, ажахын министр О. Ламбсдорф, бэшэншье тушаалтад болон аралжаа наймаашад бодомжолно.

СССР-тэй харилсаагаа хүгжөөхэ гэhэн фирмэнүүдэйнгээ эрмэлзэлые ФРГ-гэй засагаархид hайшаана гэжэ тэмдэглээд, «Интернэшнл геральд трибюн» иигэжэ бэшэнэ: «Синтетическэ шэнгэн түлишэ үйлэдбэрилхэ томо предприятида хэрэглэгдэмээр түхеэрэлгэнүүдые бүтээлгэдэ США баhал нилээд ехэ амжалта туйланхай» гээд нэмээнэ. Совет захилнуудые дүүргэлгэдэ гансашье Баруун Европо бэшэ, харин Америкэшье оролсожо шадаха ёhотой гэhэн ойлгомжо бэшэ юм аа гү?

Шэнэ проект бэелүүлхэдээ, бидэнэр ямар гүн асуудалнуудые шиидхэхэ баатай болонобибди?

ШУЛУУ НҮҮРҺЭНҺЭЭ НЕФТЬ АБАЛГА

Элшэ гаргагшадай шэнгэн түлишын хэрэглэлые улам hайнаар хангахын түлөө тэрэниие газар дороhоо болон нүүрhэнhээ абаха аргануудые нарижуулха шухала. Совет элшэ хүсэ абагшадай «саашанхи алхам» Канска-Ачинска нүүрhэнhээ мотоорнуудай синтетическэ түлишэ гаргаха тушаа эрдэм, техникын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ академик Гурий Иванович Марчук» энэ гүн асуудал түрүүшын шатада ороно» гэжэ эндэ hая мэдүүлээ.

Зорилгомнай дэлхэйдэ суурханхай. Үнэндөө дэлхэйн элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдтэ (ядерна элшэгүйгөөр) нефть 18, байгаалиин газай 7 процент шахуу байхадань, нүүрhэнэй хуби 70 процентдэ дүтэлнэ гэжэ Москвагай Нефтехимическэ ба газай промышленностиин институдай профессор Виктор Петрович Гаврилов hануулна.

Нүүрhэнэй удаан саг соо зондо алба хэхэнь дамжаггүй. Элшэ хүсэ гаргагшад Сибирь уруу минии харанагүй ёhотой: тэндэ тэрэнэй нөөсэ дэлхэйн 50 шахуу процент ба бүхы союзай 90 процент гэхэ гү — 7 триллион тоннohоо дээшэ болоно. Канска-Ачинска бассейнэй хэбтэшэ (600 миллиард тонноhоо дээшэ) айхабтар баян юм. Энээнэй бааза дээрэ шэнгэн түлишэ олзоборилгодохо. Энэмнай КПСС-эй XXVI съезд дээрэ абтаhан 1981—1985 онуудта ба 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор хараалагданхай.

Манай орон дотор юрын нефть бага юм гү? — гэжэ асуухадаа болохо. Үгы, тэрэнэй нөөсэ ойрын ерээдүйдэ дууhажа. Советскэ Союзда hаад ушаруулхагүй гэжэ профессор Гаврилов ойлгуулна. Тиин манай элшэ хүсэн комплексноор хүгжэдэг. Канска-Ачинска бассейн тушаа хэлэхэ болоо hаа, тэрэниие газар дороhоо малтажа абаhанhаа нилээд үнэгүй. ажалшадта зохисотой, нээмэл аргаар абадаг. Канска-Ачинска нүүрhэн өөрынгөө үнэ сэнгээр газhаа дутуугүй байна. Тиимэ тула тэрээнhээ абтаhан нефтиие (мүнөө дээрээ үнэтэй) байгаалиинхиhаа үнэтэй бэшэ болгоходо, хүнгэдхэгдэхэ ёhотой.

КАТЭК «СИБИРЬ» ГЭҺЭН ПРОГРАММАДА: ОРЕОШЬЕ ҺАА, БЭЕЛҮҮЛЭГДЭМЭ ЗОРИЛГОНУУД

80—90 онуудта Ураалhаа Алас-Дурна хүрэтэрхи туйлай ехэ хизаарай эрдэм-техникын ба социально-экономическа гол асуудалнуудые шиидхэхэ зам бэдэрэн олохо «Сибирь» гэжэ тусхай зорилготой программа хэдэхэн жэлэй урда табигдаад, мүнөө бэелүүлэгдэжэ байнхай. Тэрээн дотор Канска-Ачинска түлишын-элшэ хүсэнэй комплексын (КАТЭК) хүгжэлтэдэ шухала hуури үгтэнхэй.

КАТЭК-гэй нүүрhэн (сула хүрин) ульhа багатай. Тэрэниие малталга дээшэлүүлэн, жэлдээ миллиард тонно болгомооршье hаань, тэрээнhээ эрхим шанартай түлишэ (болон зайн гал ба дулаа) абалгые бэелүүлхээр хараалагданхай. Тэрээниие үлэгдэлгүй энергохимическэ аргаар буйлуулха гурим байгуулагдана. Дэлхэй дээрэ эгээл томо ехэ дулаанай электростанцинууд зохёогдожо байнхай. Нилээд ехэ талмай дээрэ хүдэлжэ байгаа бүхыдөө 13 миллион киловатт хүсэтэй 30 гаран станцитай США-гай суута «Теннесси» гэжэ комплексые КАТЭК булиха юм. Гурба дахин үсөөн станцитай аад, элшэ хүсэ гаргаха шадалаараа хэды дахин үлүү байха.

Техническэ, экономическа, экологическа талаараа гүн удхатай ба онсо маяг шэнжэтэй зорилгонуудые бүхыдэнь нэгэдхэжэ, хилын саана хаанашье шиидхэгдээгүй юм гэжэ Сибириин мэдээжэ эрдэмтэ академик Андрей Алексеевич Трофимук гэршэлнэ. Энээндэ манай орон доторхи олон шэнжэлхы эмхи зургаанууд хабаадуулагданхай: Новосибирскдэхи

Катализай и…
ярскын Хи…
скэ техноло…
(СССР-эй…
демиин Си…
ин), Моск…
малтамалну…
(СССР-эй…
мышленност…
ство) болон…

Саашадаа…
инженерно…
дурадхагдаа…
хари гүрэ…
нан) зарим…
нилээд аша…
дэрэлгэ үр…

Москва…
дээрэ зорю…
бариигдажа…
яар нүүрhэ…
зельно ба…
шэнгэн түл…
хо, тиихэ…
хэрэглэгдэхэ…
лон түхеэрэ…
руулха юм.
бассейн дээ…
сэтэй түхеэ…
дажа байна…
дээ 20 мян…
болбосоруул…
орон дотор…
шэнгэн түл…
шэhөө абал…
гэдхэхэдэ…

Хэмэл…
(нүүрhэнhэ…
уласхоорон…
шиидхэгдэж…
циалис хар…
до дэлгэр…
ябуулганууд…
«Нүүрhэ…
нэ арга»…
хүдэлжэ э…
гы шэнжэл…
най орон д…
эй бусад…
бэшэ, хари…
лис оронуу…
лалтануудаа…
га бухы х…
hатай юм.

АПН-эй…

КПСС-эй ЦК-гай ДЕКАБРИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ, ...-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИИН МАТЕРИАЛНУУДААР ...УД, ЭЛИДХЭЛНҮҮД БОЛОН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДЫЕ ҮНГЭРГЭХЭ

ЭШЭЭТЭ ТЕМАТИКА

ЦК-гай декабриин Пленум ...-эй Верховно СовеДэй сес... хэбэринүүд — оронай ара... саашадань хүгжөөхэ то... дэм ухаанда үндэһэлһэн про...

ЦК-гай декабриин Пленум ...С-эй ЦК-гай Генеральна сек... ...эр Ю. В. Андроповой хэлэ... мүнөөнэй шатадахи партиин ...экономическа политикые ха... ...ухала политическэ документ

...ой социально-экономическа ... түсэбүүдые дүүргэлгын дүн...

...үнүүдэй шударгы ажал — ма... экономическа болон соци... ...жэлтэ дэбжэлтын, тэрэнэй ...үсэ шадалые дээшэлүүлгын ...ри болоно.

...ажахын ашаг үрэтэй хуби... ...е батадхаха. һайн һайхан үй...

Днепропетровско комбайнай заводой дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

Продукци үйлэдбэрилгэдэ ажалай гаргашые проектээр хараалһандань түргэнөөр хүргэхын түлөө хүдэлөөе хүгжөөхэ.

Продукци эльгээхэ хэлсээтэ уялгануудые нариинаар сахиха.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүсэд дүүрэнээр, ехэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ.

Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхалга — арадай ажахые хүгжөөлгын шиидхэхы шэглэл мүн.

Комплексноор, гамтайгаар, һайнаар бариха, 1984 ондо ашаглалгада оруулагдаха барилгануудые болзортонь тушааха.

Гэр байра, социальна болон ажаһуудалай объектнүүдэй барилгые шангаар хинаха.

Транспортын хүдэлмэридэ һуларшагүй анхарал хандуулха.

Оршон тойронхи дайдые аршалан хамгаалха, байгаалиин нөөсэнүүдые бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ гүрэнэй ехэ удха шанартай зорилго мүн.

Хүн зоной ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлгэ — манай түсэбүүдэй социально-политическэ гол зорилго мүн.

1984 ондо агропромышленна комплексые хүгжөөлгэ.

Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ манай коллективэй хубита.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэе.

Хабарай тарилгада жэшээтэ һайнаар бэлдэе.

Арадай хэрэглэмжын эд бараанай үйлэдбэриие үргэдхэлгэ, шанарые һайжаруулга — хойшолуулашагүй зорилго мүн.

Хангалгын албануудые эршэмтэйгээр хүгжөөхэ.

Предприятинуудай эрхэнүүдые үргэдхэхэ ба хүдэлмэриин дүнгүүдэй түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар экономическа туршалгые үргэнөөр дэмжэхэ.

Партийна хүтэлбэрилгын онол аргануудые нарижуулан һайжаруулга хадаа шэнэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ нүхэсэл мүн.

Бата эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдалые хангахын, термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө КПСС-эй болон Совет гүрэнэй тэмсэл.

США-гай эзэрхэг түримхэй, дай жүрөөдэлгын хараа шугам эб найрамдалай хэрэгтэ ба арадуудай аюулгүй байдалда гол аюул тохёолдуулна.

Уласхоорондын байдал тухай СССР-эй Верховно СовеДэй тогтоол хадаа Совет гүрэнэй бата ба хэлбэришэгүй эб найрамдалта политикын үнэншэмэ гэршэ мүн.

ТЕАТР ТОРГОН ХҮҮХЭН ТУХАЙ ДОМОГ

Ленинэй орденто гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театраймнай ээлжээтэ сезоной түрүүшын премьерэ— казах мэдээжэ балетмейстер Б. Аюхановай найруулан табиһан Е. Брусиловскиин «Кыз-Жибек» гэһэн балет болоно.

«Кыз-Жибегэй» хүгжэмэй автор—Казахай ССР-эй арадай артист, композитор Евгений Брусиловский казах арадай хүгжэмэй искусствын үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн гэжэ тоологдодог юм. Ленинградай консерваториие эрхимээр дүүргэһэнэйнгээ удаа 1933 ондо Казахстан ерэжэ, эрмэлзэл ехэтэйгээр хүдэлжэ эхилһэн намтартай. Казах арадай урданай аялгануудые хэрэглэн, залуу композитор түрүүшынгээ зохёолнуудые бүтээһэн байна. Тиин 1934 ондо Е. Брусиловский «Кыз-Жибек» гэһэн хүгжэмтэ драма бэшэжэ, хожомынь тэрэнээ оперо болгоһон юм.

Казах арадай хүгжэмтэ зохёолнуудые Е. Брусиловский тон һайнаар мэдэдэг байһан юм. «Кыз-Жибегтэ» оруулагдаһан уянгата аялгые, эхэнэрнүүдэй хатарай намдуу зохид хүгжэмые, эрэшүүлэй хатарай эршэтэ түргэн ритмые шагнажа байхада, энэ зохёолой арадай хүгжэмһөө үндэһэлһэниинь мэдэрэгдээдхидэг. Гадна композитор «Кыз-Жибегэй» хүгжэмдэ ородой ба хари гүрэнүүдэй классикын хүгжэмтэй баян дүршэлые хэрэглэһэн байха. Энээнһээ уламжалан, «Кыз-Жибек» гэһэн оперо казах театрай хүгжэлтын ээлжээтэ шатань болоһон юм.

60-аад онуудай тэнгээр Алма-Ата хотодо «Кыз-Жибегэй» хүгжэмөөр балет табигдаа һэн. Тиин мүнөө жэлэй сезондо Е. Брусиловскиин бэшэһэн энэ партитураар манай оперо болон баледэй академическэ театрта балет табигдаба гээшэ. Театрайхиднай харюусалга ехэтэй энэ премьерэдэ бэлдэжэ байхадаа, нилээд ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ушараа һэн. Жэшээлбэл, авторска партитурын ехэнхи хубинь «төөригдэһэн» байжа, композиторнууд В. Усович, С. Манжигеев гэгшэд баледэй номернуудай тоо хүсөөһэн байгаа.

«Кыз-Жибегэй» удха 16-дахи зуун жэлэй казах эпоһээ үндэһэлнэ. Хэдэн зуун жэлэй саана казах нэгэ һууринда Кыз-Жибек (Торгон хүүхэн) гэжэ нэрэтэй гуа сэбэрхэн басаган ажаһууһан юм гэхэ. Имагтал сэбэр һайханаараа бэшэ, мүн сэсэн ухаагаараа суурхадаг байһан Кыз-Жибек гансал үнэн сэдьхэлһээ дурлаһан хүндөө хадамда гарахаб гэжэ эрид шиидэнхэй. Тулеген гэжэ нэрэтэй хүбүүндэ инаг дураяа тэрэ бэлэглэнэ, теэд тэрэнэйнь эсэгэ инаг хоёрые гэрлүүлхэеэ таһа арсана. Тулеген хүбүүн эсэгынгээ хэды хорибошье, Кыз-Жибегые асархаяа мордохо юм. Басаганай сэдьхэлдэ һанаашархадаг хара һанаата Бекежан Тулегениие муу мэхэдээ оруулжа, ами наһанһаань хахасуулна. Хайрата нүхэрэйнгөө наһа бараһан тухай дууллаһан Кыз-Жибек үндэр хабсагайһаа уһа руу һүрэжэ унашаха юм..

Урданай сагай уянгата энэ домогые Б. Аюханов бага зэргэ хубилгажа, баледэй өөрсэ маягтай либреттэ зохёоһон байна. Зүжэгэй социальна удха «хүнгэдхэгдэжэ», гол геройнуудай хоорондын харилсаан балет дотор тобойлгогдон харуулагдана. Теэд энээниие либреттын дутагдал гэжэ тоолохо ёһогүйбди. Юуб гэхэдэ, угһаа угта дамжан ерэһэн урданай сагай домогые элдэб ондоогоор тайлбарилжа болохо ха юм.

Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай сценэ дээрэ «Кыз-Жибегые» табихаар уригдахадаа, Казахай ССР-эй арадай артист, тус республикын гүрэнэй шангай лауреат Булат Аюханов зохёохы зорилгоёо иигэжэ тодорхойлһон юм:

«Хүнүүдые гайхуулха, гэлылгэхын түлөө бэшэ, харин хүн бүхэндэмнай аһан үнэтэйгөөр һанагдаха ёһотой зүйлнүүдые харагшадта ойлгуулхын түлөө хүдэлнэбди гэжэ һанадаг хүм. Тиимэһээл сценые гоё һайхаар ойлгуулха арга гэжэ тоолодогби. Зохёохы ажалтан уран һайханай образуудай хүсөөр ёһотой ажабайдал харагшадтаяа үнэн сэдьхэлэй хөөрэлдөө эхилхэ ушарта болоно бшуу. Тиихэ зуураа, өөһэ дынгөө хубиин хүсэл эрмэлзэлһээ боложо, олониитын эрилтэнүүд тушаа мартаха ёһогүйбди. Мүнөөнэй харагшад театрта улам ехэ эрилтэтэйгээр хандадаг болонхой. Юуб гэхэдэ тэдэнэр театрта имагтал сэнгэхэ, амархын тулада бэшэ, харин ухаан сэдьхэлдээ юушьеб хадууржа, ойлгожо абахын тулада ерэнэ ха юм».

Үнэхөөрөөшье Буряадай оперо болон баледэй театрта табигдаһан шэнэ зүжэгөөрнь боложо үзэхэдэ, Б. Аюханов хүгжэмтэ образуудые хореографиин жама ёһонуудта айхабтар зохидоор тааруулжа шадаһан байна. Казах арадай үндэһэн хатарай маягые хэрэглэхэдээ, тэрэнээ классическа хатарай зүйлнүүдтэй режиссёрой зүбөөр зохилдуулһаниинь бүришье һайшаамаар. Харагшадта хадуурдаһан үшөө нэгэ зүйлые эндэ нэрлэлтэй. Ээлжээтэ һонин үзэгдэлэй түгэсхэлдэ харагшад кинодо харуулагдадаг «стоп-кадрта» мэтээр хүдэлхэеэ болин зогсошоно. Жэшээлбэл, иимэ аргаар харуулагдаһан Кыз-Жибек Тулеген хоёрой уянгата дуэт, Тулегенэй яажа алуулһан тухай үзэгдэл, мүн «Ниидэжэ ябаһан галуудай хатар» мэтын хэһэгүүд харагшадые илангаяа ехээр һонирхуулһан байна.

Гэхэ зуура найруулан табигшын шэлэжэ абаһан онол арганууд зарим ушарнуудта даншье юрынхеэр харагдана аа гү гэжэ һанагдаа һэн. Энэшье ойлгосотой юм бээ. Оперынхидо орходоо, баледэй либреттын жэшээгүй ехээр хаһагдаһан дээрэһээ зүжэгшье удхаараа «шэнгэршэхэдэл» гээ ха юм даа.

Сценын шэмэглэлдэ (уран зураашад А. Эльсис, С. Гаврилов) нюдэ һаргаама үнгэ будагууд хэрэглэгдэнхэй. Хатаршадай һолонгошуу һайхан үнгэтэй хубсаһан Е. Брусиловскиин хүгжэмдэ тааруулагдан оёгдонхой. Гэбэшье имагтал Зүүн зүгэй арадуудай ажабайдалда, искусствада хабаатай зүйлнүүдэй сценын шэмэглэлдэ хэрэглэгдээгүй байһаниие халаглан тэмдэглэхээр...

Артистка Л. Кучумова Кыз-Жибегэй ролиие гүйсэдхэхэдөө, гэнэн хонгор, сэбэр сэхэ сэдьхэлтэй героиниингаа образые үнэншэмэ зохидоор зураглаа. Тэрэнэй нахилзама һайхан хатарта Е. Брусиловскиин хүгжэмэй онсо өөрсэ шэнжые лаблан танихаар байгаа. Буряадай АССР-эй габьяата артист А. Перепечай Тулеген хүбүүнтэй бидэниие танилсуулхадаа, имагтал бэрхэ хатаршын бэшэ, мүн драматическа актёройшье онсохон бэлигтэй байһанаа гэршэлээ. Хара һанаата алуурша Бекежанай образ харагшадт... мүн лэ бүхөөр хадуугдаа. Эн... дэ артист В. Бородинай габья... ехэ байна. Тэрэшэлэн респуб... ликымнай габьяата артист ... Андреев (Шеге) энэ зүжэгт... ээлжээтэ һонирхолтой образо... бүтээһэн байна гэжэ харагша... тэмдэглээ.

Тиин мүнөө зүжэгэй аһа... урагшатай образ дээрэ тогто... Тэрэниие Буряадай АССР-э... арадай артистка Л. Протасов... бүтээһэн байна гэбэлнай, оло... хи харагшад зүбшөөхэ ёһотой... Юуб гэхэдэ, ялас гэмэ хурс... образуудые зохёодог энэ ар... тистка харагшадай дурые бу... ляадаг юм. Л. Протасова му... нөөшье бидэниие шогтой ху... хюун, шумууһан бэрхэ Дари... басагантай танилсуулхадаа, ге... роиниингаа абари зангые, сэдь... хэлэйнь байдалые айхабтар ша... дамараар зураглана. Сэхэ һа... наатай, сэбэр сэдьхэлтэй Да... рия-Протасова харагшадай сэдь... хэлдэ хадуугдаха ёһоороо ха... дуугдаа.

Буряадай гүрэнэй оперо бо... лон баледэй академическэ те... атрай шэнэ зүжэг республи... кымнай соёлой ажабайдалд... шухала удхатай үйлэ хэрэг бо... лобо гэбэл, алдуу болохогүй ёһотой. Зүжэгэй харуулагдах... үдэшэ бүхэндэ театрта дура... тайшуул зал соо олоороо суг... ларжа, артистнуудые, найруу... лан табигшадые халуун альг... ташалгаар, баглаа сэсэгүүдээ... угтажа байнхай. Энээн туша... балетмейстер Булат Аюханов... иигэжэ һаяшаг хэлээ һэн: «Би... дэнэй хамта зохёоһон бүтээлэ... улаан-үдынхидэй үндэр сэгнэл... тэдэ хүртэһэндэ үнэн сэдьхэл... һээ баясанаб».

О. КУНИЦЫН,
искусство шэнжэлэлгын эрдэмэй кандидат.

СССР-эй ФИНАНСЫН МИНИСТЕРСТВЭҺЭЭ, СССР-эй ГҮРЭНЭЙ БАНКҺАА

ОРОДОЙ ТҮРҮҮШЫН ХЭБЛЭЛШЭ ИВАН ФЕДОРОВОЙ НАҺА БАРАҺААР 400 ЖЭЛЭЙ ОЙТОЙ ДАШАРАМДУУЛАН, ДУРАСХААЛТА МОНЕТЭ ГАРГАХА ТУХАЙ

Россида ба Украинада ном хэблэхэ хэрэгэй үндэһэ һуури табигша — ородой түрүүшын хэблэлшэ Иван Федоровой наһа бараһаар 400 жэлэй ойтой дашарамдуулан, 1984 оной январиин 3-да 1 түхэригэй дурасхаалта монетэ гаргагдаба.

1 түхэригэй дурасхаалта монетэ сагаан үнгэтэй зэд никелиин холисоор шудхагдаһан байна. Тэрэ 31 миллиметр диаметртэй.

Тэрэнэй нюур болон ара талань захаараа наашаа гараһан гурьбатай байха.

Наада таладань СССР-эй Гүрэнэй герб зураатай, «СССР», «1 түхэриг» ба «1983» гэжэ бэшээтэй.

Ара таладань Москвадахи Иван Федоровой хүшөө зурагданхай. Баруун таладань «1510» ба «1583», доодо таладань «Иван Федоров», харин дээдэ таладань «Ородой түрүүшын хэблэлшэ» гэжэ бэшээтэй. Гадна «Нэгэ түхэриг» гэжэ бэшэгдэнхэй.

Ородой түрүүшын хэблэлшэ Иван Федоровой наһа бараһаар 400 жэлэй ойтой дашарамдуулан гаргагдаһан дурасхаалта монетэ мүнөө үедэ бии байгаа бүхы монетэнүүдтэй хамта гүрэнэй, кооперативна, нийтын предприятинууд, эмхи зургаанууд, организацинууд, колхозууд болон хүнүүдэй бүхы түхэлэй түлбэринүүдтэ абтаха. Мүн тоосоонуудта, нөөсэлгэнүүдтэ, аккредитивүүдтэ, почтоор мүнгэ эльгээхын тула ямаршье хизаарлалтагүйгөөр банкнуудаар, нөөсэлгын кассануудаар, холбооной министерствэнүүдэй предприятинуудаар абтаха ёһотой.

НАҺАНАЙНЬ ХЭРЭГ

Баунтын районой түбэй библиотекэдэ Людмила Борисовна Мищенко хорёод жэлэй туршада хүдэлнэ. Мүнөө жэлдэ тэрэ хуулита амаралтадаа гараха ёһотой байгаашье һаа, библиотекариингээ хүдэлмэриие орхибогүй. Юуб гэхэдэ, хэдэн олон жэлэй туршада тэрэ эдир уншагшадтаяа батаар нүхэсэжэ, дура сэдьхэлээ дууһыень тэдэнэртэ бэлэглэнэ бшуу.

Людмила Борисовна хүүгэдэй ёһотой хани мүн. Өөрынгөө мэргэжэлдэ тэрэ дурладаг, ажалдаа үнэхөөр шунал абьяас оложо хүдэлдэг юм. Хүүгэдые номоор хангадаг библиотекарь гээшэ нэн түрүүн эрхим хүмүүжүүлэгшэ байха зэргэтэй гэжэ тэрэ тон зүбөөр тоолоно бшуу.

Ажалайнгаа намтарые тэрэ дурсагдаһан районДо оршодог Ципикан һууринай багахан библиотекэдэ эхилһэн юм. Оройдоол хэдэн зуугаад номтой библиотекые даажа абаад байхадаа, залуу басаганай тоогүй олон бэрхэшээлтэй ушарһаниинь шье ойлгосотой юм бээ. Гэбэшье Людмила Борисовнагай нюдэн дээрэ гэхээр хубишэ тайгата Баунтын район хүгжэн һалбаржа, оршон тойронхи һуурин тосхонууд танихаар бэшээр хубилан һэргэнээ һэн. Энэ үедэ Людмила Борисовнагайшье ажабайдалда горитой хубилалтанууд болоо. Тэрэ гэр бүлэтэйшье болоо, ажалдаашье дүршэжэ үрдөө бэлэй. Районой түб Багдарин һууринда оршодог библиотекэдэ ерэһээр, Людмила Борисовна мүнөөшье болотор тэндээ хүдэлһөөр зандаа юм.

Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, үгтэһэн даабаринуудые шууд түргөөр дүүргээдхидэг, уншагшадтаяа нэгэтэшье үгээ ойлголсожо ядадаггүй библиотекариие коллективэйхидынь үнэн сэдьхэлһээ хүндэлдэг байна. Библиотекынгээ залуу хүдэлмэрилэгшэдтэ Людмила Мищенко хододоо туһалхые оролдодог, шэнэ, һонин юумэнүүдые заабол хөөрэжэ үгэдэг, дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг һайхан заншалтай. Ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө Л. Мищенко районойнгоо нийтын эмхи зургаануудай Хүндэлэлэй грамотануудаар нэгэнтэ бэшэ шагнагдаһан байха юм. Ажалай ветеран тухай материалнууд районой газетын хуудаһануудташье толилогдоо һэн. Районой түбэй библиотекын хүүгэдэй отделениие даагша А. Л. Барбонова тэрэниие өөрынгөө үнэн туһалагша гэжэ дэмы тоолодог байгаагүй ёһотой. Теэд үнэхөөрөөшье, Людмила Борисовнагай бэлдэһэн, түхеэржэ шэмэглэһэн гусхай выставканууд, тематическа булангууд сээжэ журналнууд, хөөрэлдөөнүүд гүн гүнзэгы удхата... байһанаараа хододоо шал... гардаг юм.

Зунай һайхан сагта олонд... хүндэтэй библиотекариие хү... нүүд хаа хаанагүй хүлеэдэ... Наһаар залуу бэшэшье һаа Людмила Борисовна түхеэр... һэн библиотечкээ абаа... хүүгэдэй лагерьнуудта, ама... ралтын байшангуудта айлша... хаяа нэгэтэшье залхуурдаг... гүй бшуу. Һонирхолтой но... муудай шэдитэ оронкие нэ... жэ үгэхэдэнь, хүүгэд хэды... ехээр баясадаг бэ даа!

Эдэ олон жэлнүүдэй тур... шада Людмила Борисовна... дурлажа шэлэһэн мэргэжэл... дээ бүхы сэдьхэлээ зорюулж... ябаа. Эхынгээ жэшээгээр Ма... рина басаганиинь шье библио... текариин мэргэжэлдэ шэл... жэжэ, Зүүн Сибириин соё... лой институтай тусхай фа... культедые эрхимээр дүүргээд... түрэл нютагтаа ажаллахаа... бусажа ерэнхэй. Залуу мэр... гэжэлтын мүнөө хэнһээшье... сэсэн, хэнһээшье найдамтай... һурган хүмүүжүүлэгшын дэр... гэдэ ажалайнгаа намтары... эхилһэнэй урагшатай байха... байһанда ямаршье һэжэг тү... рэнэгүйл даа.

Д. ДОНДУКОВА.

ДэнэР 150 мянган гектар газар эзэлдэг юм. Ажахынууд 15 мянган тонно карп, форель болон бусад үнэтэ загаһа гүрэндөө тушаагаа.

Оронай нуур, сөөрэмүүдтэ загаһа үсхэбэрилгэ һүүлэй 10 жэлдэ илангаяа эршэтэйгээр хүгжөөгдэнэ. Элдэб түрэлэй загаһа хэмэл аргаар үдхэхэ талаар питомнигуудые байгуулга онсо илгаатай зүйл болоно. Жэл бүри ГДР-тэ 10 миллионһоо дээшэ гансал форель томо болгогдодог юм. Загаһанай ажахыда индустриальна арга технологи хэрэглэгдэдэг. Тиигэжэ республика загаһа үсхэбэрилгээр Европын томо оронуудай нэгэниинь болонхой.

КОКОС ПАЛЬМАНУУДАЙ ХИЗААР

ХОШИМИН. «Кокос пальмануудай хизаар» гээд Вьетнамай урда хуоидахи Бенче провинци нэрлэгдэнхэй юм. Эндэ ургадаг пальманууд тус провинциин гол баялиг болодог.

Эндэхи кокос пальмануудай плантацинууд хэдэн мянган гектар эзэлдэг. Американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй үүдхэйэн дайнай жэлнүүдтэ эдэ мододто тон ехэ хохидол хэгдэйэн юм. «Ажамидаралай модон» гэжэ нэрлэгдэдэг энэ үнэтэ ургамалые мүнөө ехээр ургуулна. Кокосой һүн аяма халуунда унда һайнаар харяадаг, набша намаань тараашадай зуһалангай гэр байра барилгада хэрэглэгдэдэг юм.

Мүнөө үедэ республикын урда хубида 16,5 миллионһоо дээшэ кокос пальма тоологдоно. Техническэ ургамалнуудай талмайе үргэдхэхэ программын ёһоор, тэдэнэй тоо 6 дахин олошорхо юм. Мүнөөнэй хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай болбосоруулгын предприятинууд баригдахаар хараалагдана.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮШЭГ ТУЛГУУРИ

ХАНОЙ. Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бүхы дэлхэй дээрэ революциин ба эб найрамдалай түшэг тулгуури, хүн түрэлтэнэй түүхэтэ хүгжэлтые тодорхойлһон гол эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ үнгэрһэн жэл үшөө дахин тодорхойгоор батална гээд КПВ-гэй ЦК-гай орган—«Нян зан» газетэ түрүү бэшэг соогоо мэдээсэнэ.

Американ захиргаанай ба бусад хархис хүсэнүүдэй дай жүрөөдэһэн политика уласхоорондын байдалай шахардуу шанга боложо байлгын гол шалтагаан мүн.

Иимэ эрхэ байдалда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Совеэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой хэһэн Мэдүүлгэнүүд, совет эб найрамдалта үүсхэлнүүд Советскэ Союзай һайц һайхан хүсэл эрмэлзэлые, амгалан тайбанаар ажаһууха бодолые элирхэйлэн харуулна.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ЗОХЁОН БАЙГУУЛГЫН ЗАМААР

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй дүнгүүд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой үгын текст соохи сэгнэлтэнүүд, тобшололнууд, СССР-эй Верховно Совеэдэй сесси дээрэ баталагдан абтаһан «Совет гүрэнэй уласхоорондын байдал болон гадаадын политика тухай» тогтоол болон сессиин бусад документнүүд уласхоорондын олониитын һанал бодол эзэлһээр, Социалис экономико саашадань хүгжөөхэ ажалшадай һуудал байдалые улам һайжаруулха, бүгэдэ нийтын эб найрамдал ба СССР-эй болон тэрэнэй союзнигуудай аюулгүй байдалые хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй хараа шэглэлые совет арадай нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһыень олон оронуудай хэблэл, радио болон телевидени тэмдэглэнэ.

Империалис хүсэнүүдэй, нэн түрүүн США-гай хархис этэгээдүүдэй эзэрхэг түримхэй, дай жүрөөдэһэн политикаһаа уламжалан, дэлхэй дээрэхи байдалай орёо түгшүүрилтэй болоһондо һанаагаа зобожо байһанаа СССР-эй Гүрэнэй засагай дээдын зургаан мэдүүлбэ гээд шэнжэлэлнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байһанай шалтагаание элирхэйлэн харуулһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Совеэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой сентябриин 28-да, ноябриин 24-дэ хэһэн Мэдүүлгэнүүдые СССР-эй Верховно Совет бүрин хүсэдөөр һайшааба. Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае гүнзэгырүүлхэ талаар Советскэ Союзай хэлбэришэгүй хараа шэглэлтэй байһые «Нойес Дойчланд» (ГДР) газетэ бэшэнэ.

Ухаан бодол хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюулһаа аршалан хамгаалжа шадаха, хамгаалхашье ёһотой гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ СССР-эй Верховно Совеэдэй баталан абаһан тогтоолые шэнжэлхэдээ бэшэнэ.

«Эгигэл найдал»—гэһэн гаршаг доро Польшын «Трибуна люду» газетэ шэнжэлэлнүүдые толилходоо, империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудһаа уламжалан, мүнөө уласхоорондын байдал орёо түгшүүрилтэй боложо байна гэжэ тэмдэглэнэ. СССР-эй ба тэрэнэй союзнигуудай аюулгүй байдалые хангаха талаар КПСС-эй, Совет правительствын бодото алхамуудые, хэмжээнүүдые бүрин хүсэдөөр дэмжэхэдээ, Советскэ Союзай эб найрамдалта үүсхэлнүүдые Совеэдүүдэй оронойхи хуули гаргадаг дээдын зургаан баталба.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй болоһондо һанаагаа зобожо байһанаа совет дээдын зургаан мэдүүлнэ гэжэ Эй-би-си гэдэг американ телекампани анхаралаа хандуулна. «Хүсэ хэрэглэхэ» политика эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аюул тохёолдуулна. США-гай конгрессто, НАТО-гай бусад оронуудай парламентнуудта СССР-эй Верховно Совеэдэй хандаһан хандалгые Францийн «Котидьен де пари» газетэ Москваһаа абаһан мэдээсэл соогоо онсолон заана.

Баруун гү, али зүүн тээшье байг—нэгэшье оронойаюулгүй байдалда Советскэ Союз хоро хүргэхэгүй юм гэжэ СССР-эй Верховно Совет залан сэхээр мэдүүлбэ гэжэ Парижай «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ.

Совет гүрэнэй, тэрэнэй союзнигуудай аюулгүй байдалые хангахын, уласхоорондын байдалые һайн тээшэнь хубилгахын тула шухала алхамуудые хэхэ хараа шэглэлээ эдэбхитэйгээр бэелүүлхэ байһанаа совет хүтэлбэри баталба гэжэ Англиин «Дейли телеграф» бэшэнэ.

Ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан хамгаалха гэһэн мүнөө үеын гол шухала асуудалые шиидхэлгэдэ бүхы оронуудай парламентнуудые, арадуудые Совет гүрэнэй засагай дээдын зургаан уряална гэжэ Баруун Германиин ЦДФ гэдэг телепрограмма дотор дамжуулна.

КУБЫН КОМПАРТИИН ЦК-гай VIII ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛ

ГАВАНА. Кубын Компартиин эндэ болоһон ЦК-гай VIII пленумэй тогтоолые «Гранма» газетэ толилбо.

1983 ондо оронай социально-экономическа хүгжэлтын гол зорилгонууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, бүхы национальна продуктын ургалта 5 процент болоно. Гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, хангалгын талаар горитой ехэ амжалта туйлагдаа. Эдэ бүгэдэ хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулаа.

Республикын хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай шэн габьяата ажалаараа иимэ ехэ амжалта туйлаһан байна. Үнгэрһэн жэлдэ туйлаһан амжалтанууд шэнэ жэлдэ бүри ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ арга олгоно.

Парти хүдэлмэриингөө ленинскэ гуримые саашадааше нарижуулха, бүхы хүн зоной дунда үзэл сурталай эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулха юм гээд тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Американ империализмын эзэрхэг түримхэй политика Дунын Зүүн зүгтэ, Африкада, Түбэй Америкэдэ ехэ ушаг тойбо татана.

Кубын арад зоной, парти, правительствын социализм байгуулгын замаар урагшаа дабшахаар шиидэнхэй байһыень, һаналаа нэгэдэлгын ба интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлдэг гадаадын политика залан сэхээр бэелүүлхые, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые, эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгые хамгаалхаар хэлбэришэгүй шиидэнхэй байһыень Центральна Комитет батадхаба.

БАЯРАЙ СУГЛААН

БЕРЛИН. Германиин Коммунис партиин байгуулагдаһаар 65 жэлэй ойдо зорюулагдаһан СЕПГ-гэй ЦК-гай баярай суглаан эндэ болобо. СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Совеэдэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер, республикын партийна ба гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ хабаадалсаа.

Германиин Коммунис партиие эмхидхэн байгуулга немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэ эрид эрьелтын үе саг болоһон байна гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Арадай палатын президент Х. Зиндерман, суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Империализмда эсэргүү, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлыень толгойлхо парти ажалшадта бии болоо һэн. ГДР-эй байгуулагдахада, КПГ-гэй үндэһэ һууриие табигшадай һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл бэелһэн байна. Германиин Социалис нэгэдэмэл парти тэрэнэй хэрэгые үргэлжэлүүлнэ.

Ажал ябуулгынгаа элдэб шатануудта КПГ Советскэ Союзай Коммунис партитай аха дүү ёһоной холбоо барисаагаа бэхижүүлхые ходоо оролдодог байгаа гэжэ Х. Зиндерман тэмдэглээ. Мүнөө энэ холбоо барисаамнай хэзээ хэзээнэйхиһээ бата бэхи юм. Манай оронуудай — ГДР-эй ба СССР-эй — коммунистнууд хүгжэлтэ түгэс социализм ба коммунизмые байгуулха, эб найрамдал хангаха, социальна дэбжэлтэ туйлаха гэһэн уг зорилготой.

Немец газар дээрэһээ дайнай аюулай хэзээдэшье тохёолдуулагдахагүйн түлөө СЕПГ болон ГДР тэмсэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Совеэдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой Мэдүүлгые ГДР-эй коммунистнууд болон ажалшад бүримүһэн дэмжэнэ гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

ТӨРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

ШЭНЭ ҮЕЫН ШЭНЭ ХҮНҮҮД

МИНИИ бага балшар наһандаа ябахада, Худан, Хэжэнгын ужам һайхан талаа, хада уула хабар, намарай, иланхаа зунай сагта хүхэ унлар мана татажа, хурьһэтэ һайхан дэлхэй ногоон торгон дэгэлээ үмдэнхэй, үнгэ бүриин сэсэгүүдээр һалбаран, хүхы шубууд бэе бэеэ үлүүгээр дуулахам гэһэншүүгээр үдэр, һүни илгагүй донгодожо байгша бэлэй. Тэдэнэй хажуугаар мүн баһа галуу, нугаһанай ганганалдаан, бүбөөлжэнэй бүбэнөөнтэй хамта сөөрөм, нуурнуудай захаһаа баханнуудай абяан илангаа үдэшын сагаар шабжаргай табилдан сонсогдожо байхадань, эхэ нютаг гэшэмнай нимэл һайхан байдаг юм ха юм даа гэһэн минии досоо баггашагүй ехэ баяр баясхалан түрэжэ байгша һэн.

Тэрэ сагта айлнууд үмсын ажалтай, үгытэй ядуу зониинь ехэ олон, хүлөө тэзэхэ моригүй, хүхэ шоборхо үнеэгүй айлнууд бии һэн. Тэдэнэр яажа ажаһуудаг, амидардаг байгаа гэшэб гэхэдэ, баяшуулай барлаг, хүлһэншэд боложо, хамаг бүхы хүндэ хүшэр ажалынь үбһэ, түлеэһэнь бэлдэхэ, асарха, малынь хараха, һургаа отолоод, ехэ газарьень хорёолхо гэхэ мэтэнүүдые эхилээд, баян, шадалтай зоной ажал бараадаг, дүүһаа гэжэ байгаагүй юм. Жэнирэй хүн зоной ажабайдал хүндэ хүшэр, олохо олзогүй, үзэг бэшэг мэдэхэгүй, харанхы мунхаг юумэнүүд ихэ даг байгаа. Тэрэ үедэ Хэжэнгын ба Чисаанын хоёр ехэ дасанда долоон зуу гаран ламанар зоной зүүдэ дээрэ һуудаг һэн. Хүн зоной дунда үбшэн тахал дэлгэрдэг, аргалха, эмшэлхэ газар гэхэдэ, гансал дасан ошожо, эм дом абажа, ламые залажа, гэртэ хэдэн хонотор ном уншуулдаг байгаа. Мүнөө сагай хидал сахилма сарьуун поликлиникэ, больница гэхэ мэтые тэрэ үеын зон зүүдэндөөшье үзөөгүй юм ааб даа.

Манай нютаг хадаа Дунда-Худанай сомоной Сулхарийн Бэлшэр гэжэ Зүүн-Сулхари Баруун-Сулхари хоёр голой уулзадха дээрэ арба гаран айл сентябриин нэгэнһээ эхилээд, хойто зунай июнь һара гаратар һуудаг, тиигээд зунай сагта Худанай гол газарта нүүдэг һэн.

ХОРИ гаран онуудаар ангиин тэмсэл айхабтар шангадажа, эндэ-тэндэ буудалдаан, алалсаан болоно гэжэ дуулдадаг.

...1928—1929 онуудай үеэр манай нютагта эхин шатын һургуули нээгдэжэ, ехэ һонин юумэн бии болобо гэлдэжэ, тэндэ һурахаяа хабаар мөрөөр 7—8 модон соо мориндоо гүйлдэжэ арба гаран хүбүүд, басагад ябадаг бэлэйбди. Манай түрүүшын багша — Жанна Цыденовна Дугарова — һүүлдэнь Буряадай АССР-эй, РСФСР-эй габьяата багша болоһон юм. Мүн Гомбо Чимитов, Содном Будажабон гэгшэд манай түрүүшын багшанар байгаа. Эдэ хүндэтэ багшанараа хододоо дурсажа ябадагбди.

Мүн лэ энэ үеэр манай нютагта эдэбхитэ хубилалтанууд боложо эхилээ һэн. Нэн түрүүн 1929 ондо байгуулагдаһан ТОЗ эмхидхэгдэжэ, 20—30 айл хамтараад талхаа тарилгаа тарижа, үбһөө машинаар сабшаха гэхэ мэтэ ажалаа хамтаараа хэжэ эхилээ һэн. Энээнтэй хамта артель, коммуна гэхэ зэргэй горитойхон хамтаралнууд байгуулагдаа. Нютаг нютагта улаан булан, уншалгын байшангууд нээгдэжэ, ехэ наһатаниие шэнэ үзэгтэ һургажа эхилээ һэн.

ТӨРЭЛ 1929 ОНОЙ үбэл манай нютагта анха түрүүшынхиэ 12 хүнһөө бүридэһэн комсомолой эхин эмхи байгуулагдаа бэлэй. Тиихэ сагта эндэмнай партийна эмхи гэжэ байгаагүй, хамаг бүхы шухала асуудал комсомолой эмхи, сомоной Совет, партиин айкомой дээдын зурганай заабари захалае тон наринаар дүүргэлтэ болгохын тула оролдодог һэн. Тэрэ үеын комсомолшууд ехэ шударгы байгаа. Комсомолой суглаан, лекци, зүжэг наадан гаргахада, мүн тэрэнэй бэлэдхэл хэжэ байхан үедэ холо, ойро нютагһаа, һүнин харанхыһаа һаатахагүй, хэрбээ мориной олдоогүй һаа, ябагаар ябахаяа тунхарихагүй байгаабди. Тиигэдэшье комсомолой үүргэ ехэ харюусалгатай — улад зоной дунда ойлгуулалгын хүдэлмэри ябуулдаг, «Буряад-Монголой үнэн» газетэ таһалгүй уншадаг, хүдэлмэриин материал хэзэр уншадаг, зүжэг наада табижа, нютагай нюдарган баяшуулые, лама, бөөнэрые, элиншэлдэг һэн.

1929 оной октябрь, ноябрь һарануудта Леоновко, Вознесеновкэ тосхонуудай баяшуул Шитин гэжэ баян бандидай ударидалгатайгаар Совет засагые дараха зорилготой, зуу гаран хүниие үгэдөө оруулжа, нэгэ хэдыхэн хүнүүдтэнь таба һүрэдэг буунуудые барюулаад, бэшыень бердаан, дробовик буунуудаар зэбсэглээд, дурсагдагша хоёр тосхоной дунда байдаг Эдэрмэг нютагта һаяхан байгуулагдаһан «Хубисхал» гэжэ коммуныи зургаан эдэбхитэдые буудажа алаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэндэ «Зургаанай зам» гэжэ колхоз байгуулагдаад, тэрэ зургаан хүнэй нэрэнүүд мүнхэрүүлэгдэн, шулуун самбарта алтан үзэгүүдээр һиилэгдээ юм.

Харин тэдэ богони бодолтой бандидуудые балайшье үни болгонгүй Билхадай урдахи ой соо Улаан Армиин хид буугай хүсөөр даража, бандит Шитин бүлэг удамаршадтаяа баригдаһан гэхэ.

1931—1934 онуудта модоной бэлэдхэл гэжэ хүшэр хүндэ ажал байһан юм. Артель, колхоз бүхэнһөө 30—40 хүн ойдо байжа, гар хюрөөгөөр модо отолоод, 5—6 метр утатай, ялбагар сагаан болотор холтоһыень зулаад, тэргэ, шаргаар 15—20 модо газарта уһанай эрьедэ буулгадаг һэн. Хабартаа уһанай унахада тэдэ модонуудаа уһаар урдахуулжа, богоортой хүнүүд бүхэли зундаа уһанай модондо ябаа гээшэбди гэжэ бороо, һалхин болоно гү, халуун наранай шарахада хабархаһаар Улаан-Үдэ абаашажа тушааһанай һүүлээр намартаа хүйтэн болоһон хойно гэртээ бусадаг байгаа.

Таряа тариха, тэрэниие морин жаткаар хадажа, морин молотилкаар сохиходоо үдэр, һүни илгаагүй ажалладаг, һүниндөө талха таряа сохиходоо һолоомондо гал аһаагаад, тэрэнэй гэрэлээр ажалладаг бэлэйбди.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай түрүүшын үдэрнүүдһээ захалжа манай эрхим, бүхэриг бүһэтэй зон фронт мордоо һааб даа. Нютаг нугадаа үлэһэн эмгэтэйшүүл, үхибүүд, үндэр наһатан ажахынгаа ажал хэрэгые эзэм дээрээ абажа, үсэд нэтэрүүгээр ажаллаа, илалтын үдэрые ойротуулаал. Дайнай дүүрэһэн жэлнүүдтэ манай хизаар нютагай шэг шарай танигдахаар бэшээр хубилаа. Хүгжэлтэмнай жэлһээ жэлдэ хурдалба.

МҮНӨӨ үедэ Худанай совхозой хэжэ байһан ажал хүдэлмэриһөө нэгэ жэшээ дурдаха дуран хүрэнэ. Энэ совхоз Могсохонһоо эхилээд Гогнын хүнды хүрэтэр Худан голой уһые Тураасгайн, Үлзытын, Улаан Бургааһанай хадануудые зубшуулан хада дээгүүр урдахуулһанай ашаар хэдэн олон зуугаад га газар уһалжа, адуу, малдаа һаадгүй хүрэхэ үбһэ тэжээл абадаг болоо. Гадна хубхай хуурайшье жэлнүүдтэ Худанай голдо га бүриһөө дунда зэргээр 20—25, зарим сабшалангуудтань жэшээлхэдэ, Тураасгайн адагһаа 40—50 центнер һайхан үбһэн абтадаг болонхой.

Хүгжэнги социализмын хүгжэлтэтэ замаар дабшаһан манай нютагайхидай дунда үйлэдбэриингөө ажалда абьяас харуулжа, улад зондоо хүндэтэй болоһон нүхэд тон олон. Тэдэнэй дунда «50 лет Октября» совхозой хонишод, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Рыгзема Намсараевна Рампилова, КПСС-эй XXV съездын делегат байһан Цыпилма Булатовна Цыденова, Могсохоной совхозой һаалишад А. Базаржапова, Д. Цыренжапова, Ц. Дашиева, Чисаанын совхозой һаалишан Х. Лубсандоржиева, Загаһатын совхозой хонишон, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто Цырен-Ханда Дамшаева болон бусадые онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Цырен-Ханда ВЦСПС-эй XVII съездын делегат болоһон юм. Цырен-Хандын эжы Лума Цыреновна Дамшаева дайнай эхилхэһээ холо урид трактористын курса дүүргээд, колхоздоо тэрэ мэргэжэлээрээ удаан хүдэлөө һэн. Һүүлдэнь хонин ажалда урда мэтэ эршэтэйгээр ажаллажа, Ажалай Улаан Тугай ба «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудта хүртэһэн, баян дүй дүршэлдөө басагаяашье һургаһан байна.

Урда сагта гээгдэнги, дорой ажабайдалтай байһан манай нютагай тала дайдаар шэнэ сагай шэдитэ оньһон техникээр зэбсэгжэһэн шэнэ үеын шэнэ хүнүүдэй орон нютагайнгаа арга боломжонуудые гүйсэд элишэлэн, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумээр баталагдаһан СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ нэрэтэ хубитаяа оруулхын тула шармайн оролдожо байхань урматай байна.

Эрдэни ДОРЖИЕВ,
1940 онһоо КПСС-эй гэшүүн, ажалай болон дайнай ветеран.

«Дайнай һүүлээр дэлхэй ямар болохоб гэжэ ехэ бододогби. Хэрбээ хэзээ нэгэтэ хүбүүтэй болоо һаамни, хүсэтэй, хэрзэгы шанга дайсантай дайлалдахадамнай бидэнэртэ юун түһалааб гэжэ хүбүүмни мэдэһэй даа. Энээн тухай шүлэг бэшэжэ туршааб. Илалта түйлаад, нэрэтэй солотой гэртээ бусажа ерэхэбди». Рядовой Таис Мамедовэй фронтһоо эльгээһэн бэшэгһээ. Моздок, (1942 он).

ЭСЭГЫНГЭЭ ХЭРЭГЫЕ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛ

Таир Мамедовэй даадаг виноград ургуулагшадай бригада ургасын һайндзртэ хоёр баяртай үйлэ хэрэг гансата тэмдэглэбэ. Ушарынь гэбэл, Сабирай нэрэмжэтэ совхоздо тэрэнэй толгойлдог комсомол-залуушуулай коллективтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргээ, харин Бакуда, «Язычы» («Уран зохёолшо») хэблэлдэ бригадирай «Уулзалга тухай онтохон» гэһэн шүлэгүүдэйнь суглуулбари барлагдан гараа юм.

— Виноградай эшэдэ мянга дахин дохёогүйдөө, үндэр баян ургаса абажа шадахагүйш гэжэ үшөө багадамни эсэгэмни һургадаг һэн. — гэжэ Таир хөөрэнэ. — Тэрэ виноград ургуулагшадай угай хэрэгые үргэлжэлүүлһэн, манай таряашанай бүлэдэ эгээ түрүүлэн эрдэм номдо һураһан хүн юм. Таряашанай ажалай ушар удхатай намайе гансал танилсуулаа бэшэ, харин шүлэгүүдтэ дурлуулжа шадаһан юм. Фронтһоо эсэгымни асарһан солдадай медальнуудтай хамта тэрэнэй шүлэгүүдтэй бэшэгүүд гэртэмнай хадагалагдажа байдаг. Кавказһаа Берлин хүрэтэр дайнай замаар үнгэрхэдөө, эсэгэмни шүлэг бэшэжэ эхилһэн байгаа. Байлдаануудай хоорондо бэшэгдэһэн элэ шүлэгүүдынь илалта түйлаха этигэлээр, амгалан тайбан байдал тухай бодолоор нэбтэрэнхэй юм.

Таир үшөө һурагша байхадаа, шүлэгүүдые бэшэжэ эхилээ. Һүүлдэнь сэрэгэй албанда мордоходоо, гэмгүй һайн гэжэ һанаһан шүлэгүүдээ Азербайджанай арадай поэт Расул Рзада эльгээһэн байгаа. Ерэхэ жэлынь солдадай алба хэдэг частьда номтой посылка ерээ һэн. Номой гадар дээрэ тэрэнэй нэрэтэй зэргэлээд «Буурсагхан» гэжэ бэшээтэй байгаа. Расул Рза энэ суглуулбариие иигэжэ нэрлэһэн байгаа бшуу.

Мүнөө Таирай нэрэ гурбан номой гадар дээрэ табяатай. Түбэй газетэнүүд болон журналнуудай хуудаһанудта тэрэнэй шүлэгүүд нэгэнтэ бэшэ хэблэгдэһэн, манай ороной ба гадаадын оронуудай арадуудай хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаһан байна.

Таир — СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдта заочноор һурадаг. Тэрэ мүнөөшье шэнэ

үдэр бүх... дай план... тадаг за... жэлдэ б... тонно ви... жа дааб... хаһаа ... дүүргээ ...
— Би... һараа б... бодолоор... буун хү... ир хэлэ... һээл ном... исоглы ... Сүүн гэ... дагби. Э... шалан х... нүүдэй ... рэмөөр ... ажал д... додогби, шүлэгүү... шэдэгби.

Л. ГО...
ТА...
Шема...
Азерб...

ПРОФОРГНУУД ТООСОНО

Буряадай гүрэнэй Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто багшанарай институтда ниитын журам шангадхаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Биолого-химическэ факультедтэ һаяхан «Социалис журам бэхижүүлхэ хүдэлмэриие шангадхаха тухай» темээр һуралсалай бүлэгүүдэй хамтын профсоюзна суглаанууд үнгэргэгдөө.

Бүлэгүүдэй профоргнууд болон профкомой гэшүүд аудиторинуудта, һуралсалай корпусуудта болон хамтын байрануудта ариг сэбэрэй хэр зэргэ сахигдадаг тухай эндэ хэлсээ. Тиихэдэ студентнэрэй дунда журам бэхижүүлхэ хүдэлмэриин аша үрэ тухай һанамжа, дурадхалнуудаа студентнэр, группын комсорг, старостнар хэлээ.

Социалис журам бэхижүүлхэ талаар үнгэргэгдэһэн профсоюзна суглаануудта 1-дэхи курсын 111-дэхи, 113-дахи группын студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, бии байһан дутагдалнуудаа усадхан, түрүүшынгээ шалгалтануудые амжалтатайгаар барихын түлөө оролдоно. Группануудай профоргнор Е. Чердонова, С. Намсараева, С. Дашинимаева гэгшэд мүн лэ өөһэдынгөө һанамжануудые нүхэдтэеэ хубаалдаһан байна.

Хоёрдохи курсын студентнэр Р. Очирова, И. Почикаев, Е. Дымбрылова гэгшэдэй хүтэлбэри доро 121-дэхи, 122-дохи, 123-дахи группануудта иимэ суглаанууд амжалтатайгаар үнгэргэгдөө.

Харин факультедэй 3-дахи болон 4-дэхи курсынхидта эдэ суглаанууд шангахан тоосоон боложо үгөө. Юуб гэхэдэ, мэргэжэлэй түрүүшын практика гарахаяа бэлдэжэ байһан үглөөдэрэй багшанарта өөһэд хоорондоо хэлсэхэ асуудалнууд, олон байгаа. Профоргнууд М. Алтаева, М. Попова, Л. Доржиева, В. Иринцеев гэгшэд нүхэдэйнгөө урда шангахан тоосоо барижа гараа.

Институдай бэшэшье факультедүүдтэ иимэ суглаанууд үнгэргэгдэжэ үргэлжэлһөөр.

Манай корр.

ТАМХИНАЙ Х... МАНАН С...

«ТАМХИ ТАТАХА ГҮ, али бэеэ гамнаха гү — өөһэдөө шэлэгты»,— гэжэ дэлхэйн медигүүдэй тусхай календарь соо бэшэһэн жэл дүүрэбэ гээшэ.

Зай, хэн юу шэлэбэ гээшэб? Энэ асуудалда нэгэ үгөөр харюусаха аргатай байһан һаа...

Олон хүн тамхи татачал даа. Бүри толгой тоолон гэхээр тамхилна. Гэртээшье, газаашье, хүдэлмэридөөшье, байрадаашье тамхилһаар. Наһатайшье, бүри залуушье эрэшүүл тамхи бааюулна. Харин һүүлэй үедэ тамхилдаг эхэнэрнүүд олошоронхой. Мүнөөнэй тамхиншад «гэгээрэнги» болонхой: нэгэ грамм никотин (тамхинай хорон) морииешье алажархидаг гэжэ һайн мэдэнэ. Теэд мэдэжэл байгаад, сигаретээ хаянагүй бшуу даа. Тамхинай бүхы хорые амтархан залги залгиһаар, бүхы бэеэ хорлоодүйдөө, бэлээр хаяхашьегүй аабза.

Тамхинай хоронһоо хосорһон морииешье хүн хараа бэшэ ааб даа. Шүдэндөө тамхи зууһан мориие ухаандаа бодохоньшье уймар хэрэг бэшэ гү даа. Иимэ хоротой, өөрөө өөрыгөө алаха юумые газар дээрэхи эгээл ухаатай амитан шүдэндөө зуудаг байна ха юм даа. Зүгөөр тамхиншад уншагшадай сухалые хүргөөд яахамнайб. Элүүрые хамгаалгын бүхэдэлхэйн эмхи зурганай жэлэй программа соо тэрээн тухай асуудалые сэсэн бодолто медигүүд дэмы оруулаагүй ёһотой. Өөһэдөө шэлэгты гэһыень һанана гүт?..

Нээрээшье, тамхилалга гээшэ һайн дуранай хэрэг ха юм даа. Ямаршье захяа заабариин хүсөөр хүниие тамхинһаа гаргахагүйш. Имагтал түбэг татажа болохо. Тамхиншадай өөһэдынь өөһэдтөө түбэг татаһанһаа дороор ямаршье шанга ноён муу юумэ хэжэ шадахагүй ааб даа.

Хэндэ түбэг татаха болоноб? Харюу холуур бэдэрэлтэгүй. Тамхинша хүн өөһэдөө өөһэдтөөл түбэг татана ха юм. Бодоод үзэхэдэ, тиимэл шэнги байна. Медигүүд харатайхан иимэ хуули ёһые үнихэнэй элирүүлһэн шуу: бүридхэлдэ абтаһан уушханай хабдарта үбшэнэй 90 процентнь тамхиншадта тудадаг. Статистикын ёһоор, үдэр бүри «залгигдадаг» багса сигарет онкологическа үбшэлэлгэдэ 10—15 дахин дүтэлүүлнэ.

Тамхинай хүхэ манан гээшэ бөөрын хабдартай болгохо хэрэгые таба дахин дээшэлүүлдэг. Нервын, зүрхэ һудалай болон хүнэй организмын бусадшье махабадые үбшэн болгохо хэрэг тамхинһаа эхитэй. Ямаршье тоо баримтые алдадаггүй статистика иимэ мэдээсэл тунхаглаһан байха: имагтал ФРГ-дэ тамхинай хороной гэмээр жэл бүри 20000 хүн хүлөө тайруулдаг.

Тамхи зууһан сухалтай уншагшын нюурые би уридшалан харанаб:

— Хэды болотор энээн тушаа бэшэхэ юм? Энээн тухай үнинэй мэдэхэбди!—гээд, нюураа уршылган, газетээ буршагад гэтэр булан руу шэдэхэ аабза. Нээрээшье, мэдэдэг, тамхиншад гээшэ тамхи татадаггүй хүнүүдһээ үлүүгээр тамхинай хорон тухай мэдэдэг байха. Үнгэрхэдөө, залуу наһанһаа эхилжэ тамхи татахада (үдэр соо багса), таба-зургаан жэлээр наһан хородог гэжэ тэдэнэр мэдэдэг. Ехэ тамхиншад өөрынгөө наһанай найман жэлые зорюута «зуража» хаяһан байдаг. Тамхинай хорые һайн мэдэжэ байгаад, тэрээнһээ айхагүй гээшыень гайхамаар.

Зүгөөр иимэ ябадал обществодо хэды шэнээн гарза хохидол ушаруулнаб гэжэ тоолоод туршая. Бүхы дээрэнь абажа харабал, эдлэгдэжэ үрдингүй хосорһон хэдэн миллион хүнэй наһан — энэмнай хооһон хэрэг гү? Элдэб янзын үбшэн —хооһон хэрэг гү? Баруун Германиин журналист Ханс Моль гэгшэ «Элүүр энхын долоон программа» гэжэ ном бэшэжэ гаргуулаа. Тэрэнь ФРГ-дэ, Австрида, удаань 1981 ондо манда «Физкультура и спорт» гэжэ хэблэлээр гараһан байха. Эгээл багадуулан хэлэбэл, ФРГ-дэ тамхилалгаһаа боложо, жэл бүри миллионһоо үсөөн бэшэ хүн үбдэжэ, ажалһаа һаатаха ушартай болодог гэжэ ном соогоо тэрэ тэмдэглэнэ. Жэл бүри 100 мянга шахуу англичанууд тамхинһаа гэмэлтэжэ хосордог гэжэ Великобританиин королевскэ медицинскэ колледжиин комисси һаяхан тобшолол хэһэн байна. Тэрээнһээ уламжалан, орон дотор хүдэлмэриин 50 миллион час сар һалана.

Өөрын мэдэхэ хэрэг гээшэмнай иимэ байна бшуу даа.

Манай ороной тамхиншад дэлхэй дээрэ эгээл элүүр энхэнүүд гэхэ болоо һаамнай, даншье гэнэн хочгор ойлгосо болохо. Гэхэ зуура тамхинһаа уламжалан, экономическа хэды шэнээн хохидол ушарнаб гэһэн статистическэ баримтанууд олдоогүй. Зүгөөр имагтал тоо эндэ хэрэгтэй аал? Тамхинһаа боложо, хэншье үбшэлнэгүй гэхэ гүбди? Гэхэтэй хамта бүхы коллективээрээ һайн дураараа тамхи хаяха гэһэн хүнүүд тушаа ямаршье мэдээсэл баһал олдоогүй. Профсоюзай гү, али комсомолой организациин ямаршье хүтэлбэрилэгшэһөө асуугты, коллектив доторнь хэр олон хүн тамхинда шунанхайб гэжэ хэлэжэ шадахагүй байха. Хүлеэгдээгүй асуудалһаа гэнтэ тунхаряад, мүрөө хабшагад гүүлэн:

— Дуратайл хүн утаа бааюулаа юм ааб даа,— гэхысэ харюусаха байха. Тамхи татадаггүй хүнүүд — эхэнэршье, эрэшье, наһатайшье, залуушье—хэр олон бэ гэжэ асуугты. Эдэнэр лэ тамхиншадай бааюулһан хүхэ маные уушхаруугаа оруулха баатай болодог шуу даа. Мүн энэ асуудалдатнайшье харюусажа шадахагүй, баһал мүрөө хабшагад гүүлэхэ. Тамхинша бэшэ хүнүүдтэ анхаралаа хандуулха сүлөө байхагүй гэхэшүү харюу дуулахат.

Зүгөөр иимэ хайша хэрэг үзэгдэлнүүд газар бүхэндэ мандадаггүй байһаниинь һайшаалтай. Хамаархалгүй байдагай ханые горитойгоор сүмэ сохиһон зон Сочидо байна. Тэдэнэр хэдэн жэлэй урда тээ тамхинтай тэмсэл эхилһэн юм. Манай ороной эгээл томо курортын ниитэ хадаа ... пансионадууд ... нууд болон ... соо тамхинай ... ёһогүй гэжэ ... на. Эндэ олон... Тус курортын ... ша хүнүүдтэш... үзүүлһэн бай... жэшээе олон ... һэн гээшэ. И... яһала үргэн ... һон аад, һү... захалаа хэбэр...

Зүгөөр там... редээр хангал... долго нэгэтэ... раагаагүй. Та... ленность гэзэ... индустриин н... лодог. Тус и... дуратайгаар б... эрхэ тангил ү... дэ болохо. Н... яахамнайб, об... найдалые тус ... лаадүй. Юрэн... лэхэдэ иимэ. ... хэлэбэл, тамх... улам бүри ... һаа, тамхинша... рэгээ эрхимэ...

Медицинын ... Углов бэеэ ... ябаха тухай ... элүүр энхэ ... өөһэдһөөмнай ... жэ заадаг. ... үедэ бэшэһэн ... гоо һонин зү... һан байна. Та... хан хангалта... промышленно... надаггүй. ... продуктые х... бэшэнэ. Энэ ... гашалагданагү... һон, мускатн... ной эссенци, ... бусадшье үнэ... хинай үйлэдб... нэ! Эдэ олон ... перуанска б... юун гээшэб? ... рюусахын ту... шэһые буулг... дог айхабтар ... Үбшэн хүнии... бидэ ямаршь... жо шададагү...

Сигаретэ х... тамхинай үйл... шахуу ромой ... хахад сэсэгэ... ородог байна... гүй. Жэл бүр... тонно тамхи... хэрнэ гээ һ... лой магазину... эссенци мэты... бэшэб гэжэ ... хо. Юумэн ... ха ёһотой ю... бээ алибаа ... һаа, обществ... тэйл даа. Н... элүүр энхэ... элбэгжэг, ... тэсэхын арга... муудхааха ю... рилэгдэг лэ... лэгдэнэ гү...

Тамхи хая... бэшэ юм б... һан хүн шүү...

Тамхин гү, ... хэрэгтэй гү... ты!

ТАСС-ай...

ЭРХИМҮҮДЫНЬ ЭЛИРҮҮЛЭГДЭБЭ

Каменскын ниитын эдеэ хоолой контородо «Минии мэргэжэл — минии найдал» гэһэн конкурс үнгэргэгдэбэ. Тэндэ тогоошод, кондитернууд болон ниитын эдеэ хоолой бусад эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд хабаадаһан байна.

«Мэргэжэлээрээ эрхим» гэһэн конкурсдо Татьяна Ефремовна Фролова, Галина Анатольевна Озол, Наталья Ермакова гэгшэд илаа. Кондитерска зүйлнүүдэй харалгын конкурс суглараршадай халуун анхаралда хүртөө. Эндэ кондитерска цехэй үйлэдбэриин таһагые даагша Т. Ф. Зыкова, Л. В. Мальцева, Е. В. Суворова, И. Е. Чема, Г. Г. Зайцева гэгшэд шалгарһан байна.

Тус конкурсдо илаһан, шалгарһан хүдэлмэрилэгшэд дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Т. ТРЕТЬЯКОВА.
Кабанскын район.

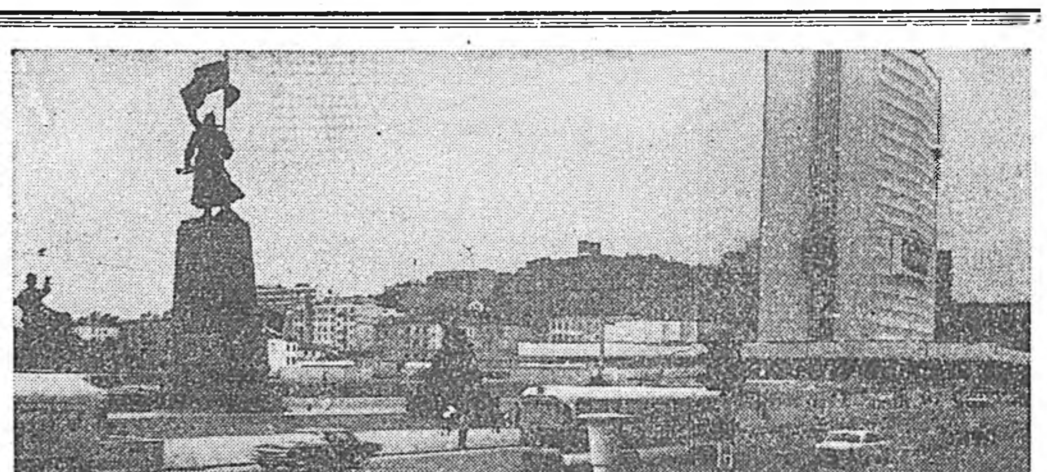

ВЛАДИВОСТОК. Городые һэльбэн шэнэлэлгын генеральна түсэбые бэелүүлгэ эхилбэ. Энэ зуун жэлэй дүүрэтэр энэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ түсэбтэй юм.

Һүүлэй 15 жэлэй туршада хоёр миллион дүрбэлжэн метр белбосон түхэлтэй байрын гэрнүүд бодхоогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владивосток городой гол талмайһаа эхилдэг. Эндэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ Совет засагай түлөө тэмсэлшэдтэ хүшөө бодхоогдонхой.

ТАСС-ай фотохронико.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» декабриин 31-дэ үнгэргэгдэһэн 53-дахи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха». 4—бокс, 11—волейбол, 17—конькигаар урилдалгын спорт, 18—хүнгэн атлетикэ, 24—гарай бүмбэгэ, 41—самбо барилдаан.

«36-һаа 5-ень тааха». 21—тамаралга, 24—гарай бүмбэгэ, 25 шаргаар урилдалгын спорт, 31—фехтовани, 34—ногоон дээрэ наададаг хоккей.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай декабриин 24-дэ үнгэргэгдэһэн 52-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 523940 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (30 карточка) таагшад—1490 түхэриг, дүрбэн номер (1248 карточка) тааһан хүнүүд—44 түхэриг, гурбан номер (21893 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 4.187210 билет ороо. Табан номер (23 карточка) тааһан хүнүүд—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (3672 карточка) таагшад—124 түхэриг, гурбан номер (113574 карточка) тааһан хүнүүд 5 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 52-дохи тиражай шүүбэринүүд январиин 4-һөө февралиин 4 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

КИНО ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛДЭ

ТАШКЕНТ. Азиин Африкын болон Латиин Америкын оронуудай кинофестивалиин «Эб найрамдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын ба арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө» гэһэн һайн һайхан уряа доро Узбекистанай ниислэл хотодо гурбан түбиин кино искусствын ажал ябуулагшад наймадахяа суглараха юм. Энэ жэлэй май һарын һүүлээр уулзалга болохо. Кино харалгада бэлэдхэхэ ба тэрэниие үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй заседани дээрэ энээн тухай мэдээсэгдээ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда — «Шэнэ жэлдэ эршэ түгэсөөр!» Түрүү бэшэг. «Республикын ажалай эршэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Мүрысөө үүсхэгшэдэй ажал хэрэгүүд. «Хөөрхэдэ комплекс урган бодоно» — Н. Федотовой статья. «Техникэсэ саг сооһь бэлэн болгохо» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Арадай засагай туг доро» — ТАСС-ай материал. Табан жэлэй түрүүшүүл. «Гэр бүлын звено» — Г. Тарасовай статья. «Газар дорохи нюуса баялигуудые бэдэрэн» — Ц. Цыренжаповай фотоочерк. «Комсомольско прожекторэй» шалгалтын материал. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ. «ЦИТИ мэдээсэнэ» — Л. Ковылкинагай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда. Соёлшод —хүдөөгэй ажалшадта. «Аша үрэтэй байхын түлөө» — Л. Дарьенкогой статья. «Киногой туһаламжаар» — В. Бояновагай статья. Хилын сааһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда Спортын һонин. Январиин киноафиша. Соносхолнууд. мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Аяншалагшадай клуб». 10.55 — Концерт. 11.15 — «Полнолунье» — зүжэг. 12.45 — «Приключения капитана Врунгеля» — мультфильм. (5-дахи, 6-дахи, 7-дохи сери) 13.15 — Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35 — «Табан жэл — хүн бүхэнэй хэрэг». 16.20 — Композитор Ю. Чичковой зохёолнуудай концерт. 17.10 — «Поезднууд Сахалин тээшэ ошоно». КПСС-эй Сахалинска обкомой нэгэдэхи секретарь П. И. Третьяков дамжуулгада хабаадаха. 17.35 — «Приключения Электроника» — 3 серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). «Мальчик с собакой».

Улаан-Үдэ. 18.40 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа. 18.50 — «Зүүн Сибирь». 19.00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.25 — Залуушуулай командануудай дунда хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. СССР-эй ба Швециин суглуулагдамал командануд. (2-дохи, 3-дахи шата). Швециһээ дамжуулагдаха. 20.50— «Россия молодая» — 9 серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 22.00—«Время». 22.35 — «Баримтата экран». 23.35—Баримтата фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00—ФИФА-гай түрүүшын вице-президент В. А. Гранаткинай дурасхаалда футболоор уласхоорондын IV мүрысөөн. СССР-эй ба Бельгиин суглуулагдамал командануд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг» — 9.50— «Невеста с Севера» — уран һайханай фильм. 11.05 — «Эжын һургуули». 11.35 — «Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 12.15 — Баримтата фильм. 12.40 — Немец хэлэн. 13.10—«Тигры на льду» — үхибүүдтэ фильм. 14.30— Баримтата фильм. 14.50 — «Бамсе—самый сильный медвежонок» — 3 серитэй мультфильм. 15.20—С. Прокофьев. «Ромео и Джульетта» баледһээ хүгжэм. 16.50—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 1... хон». 18.30—...
Москва. 18.40 ... ногой спорт». ... фильм.
Улаан-Үдэ. ... Жэлэй концерт... надта,— агитато... политинформато... «Театральна ...
Москва. 21.0... нойрсогты, ба... —ФИФА-гай ... президент В. ... дурасхаалда ф... шүүлэй уласх... мүрысөөн. Фр... гай суглуулагд... нууд. 22.00—«... Фильм-концерт.

Редактор
П. Н...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам редактора — 2-62-6. отв секретарь—2-50-52 секретариат 2-66-76 отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-21. 2-57-63 информации—2-60-91 переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81., корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли г Улан Удэ, ул. Ленина, Н-04303. Заказ № 303. Индекс 04...